

Apocalipsis

Camepũre ahri deco dũhse wahatire marine masigũ yeahye Jesucristo

¹ Ahri pũpũ Jesucristo marine tiquiuro masigũ yerire yahu ojoagũ niája. Mari Pacũ pehe tire yahu dutiro cũahye tiquiore, tiquiuro yequinare tiquiuro cahacjẽnare masigũ ye dutiro. Sa yero mianota dũhse wahatire masigũ yeri tiquiuro. Mehenogã dũhsatjiãno nine sa wahato. Jesucristore tiquiuro sa cũgũ tiquiuro pehe angelre tire yũhũre Ñure yahu dutiro oho. ² Sa yegũ yũhũ Ñu ijipihtiyere yũhũ ihñarire yahu ojoagũ niája. Cohãcjũ ye yahuducuyere Jesucristo ye buheyere yahu ojoagũ niája.

³ Ahri pũpũ camepũre dũhse wahatire yahu ojoagũ niája. Mehenogã dũhsatjiãno nine ahri ijipihtiyere sa wahato. Sa ye ijipihtiyequina ahri pũre buheyequina, yũhũ yahurire quehnoano tũhoyequina ahri pũ nidiro saha yeyequina bucueyequina ijijeta.

Siete cururi cjẽnare Jesu yequina cahme-coañequinare ojoa ohoahye Ñu

⁴ Yũhũ, Ñu mũsare siete cururi cjãnare Jesu yequinare Asia yehpa cjãnare ojoa ohoaja: Cohãcjũ tiquiuro cahĩne mehna mũsare quehnoa dutiaja. Sa yena tiquiuro yedohoye mehna quehnoano ijiya mũsa. Tiquiuro panopũta sa ijiducuriquiuro ijie tiahye. Yojopũ gũhũre sa ijiducure. Camepũ ahtarota. Tiquiuro pũhtoro dujiro poto ijiyequina

siete pagu bajueyequina ijire. Tiquina cahñe mehna musare quehnoa dutiaja tja. ⁵ Cristo tiquiro cahñe mehna musare quehnoa dutiaja tja. Cohãcjũ yere ni mehono marieno yahuriquiro ijire tiquiro. Sa yero tiquiro yariari bato tiquiro masa majari bato ne pari turi yariasi tiquiro. Sa yero ijipihtiyequina ahri yehpa cjẽna pãhtoa tiquina bui pãhtoro ijire tiquiro. Marine cahño tiquiro dii cohãri mehna mari ñañene coseri tiquiro. ⁶ Sa cosero marine pãhtoa sõri tiquiro. Marine pahia wahagũ yeri tja. Cohãcjũ mari Pacu tiquiro yere yeatiquinare marine sa sõri tiquiro. Ijipihtiyede decori “Tutuagũ ijire mũhũ”, ni ño peoducueta ijipihtiyequina tiquirore. Ijipihtiyequina pãhtoro sa ijiducure tiquiro. Sata ijiaho.

⁷ Quehnoano wacũ masi cohteya musa. Ehmeo cururi watoa dijia tarota Cristo. Tiquiro sa ahtagũ ihñaeta ijipihtiyequina. Tiquirore quẽ biha wejẽdiquina gũhũ tiquirore ihñaeta. Sa ye tiquiro ahtagũ ihñañe ahri yehpa cjẽna ijipihtiyede cururi cjẽna tutuaro utieta. Sata utiaho.

⁸ Ohõ saha nine mari pãhtoro Cohãcjũ: “Yũhũ ijipihtiyere bajumehnedigũ ijiaja. Sa yegũ ijipihtiyere pihtigũ yeacjũ ijiaja. Tutua yũhdũdcagũ ijiaja yũhũ. Panopũ gũhũre sa ijiducue tii. Yojopũ gũhũre sa ijiducuaaja. Came ahtaũtja”, nine Cohãcjũ.

Cristore asi siteriquirore tiquiro ihñarire yahuahye Ñũ

⁹ Yũhũ Ñũ musa acayũ Jesu yaquiro ijiaja. Sa yegũ musa yero saha yũhũ gũhũ Jesu yere yũhũ yeri buhiri ñano yũhdũhũ. Sa yegũ musa yero

saha yuhure tiquina sa ñano yepegũta Jesu yedohoye mehna Jesure cohãedu. Mari ihcãno saha tiquiro pũhoro ijiro cjãna ijiana ijiaja mari. Ya dihta cjẽna tiquina cohãrigũ ijigũ Patmo wame tiri nuçũopũ ijiaja. Cohãcjũ yere, Jesucristo tiquiro buheri gãhare apequinare yuhũ buheri buhiri ohõpũ tiquina cohãrigũ ijiaja. ¹⁰ Ohõpũ yuhũ ijigũ ihcã deco domingo ijigũ Espiritu Santo yuhure quehẽnopũ ihñono nidi. Tiquiro sa ihñogũ yuhũ behero peherũ tutuaro yahuducuro ca tari. Corneta tutuaro bisiro saha tutuaro bisiro ca tari tiquiro yahuducuye. ¹¹ Ohõ saha nino ca tari yuhũ tũhogũ:

—Yuhũ ijipihtiyere bajumehnedigũ ijiaja. Sa yegũ ijipihtiyere pihtigũ yeacjũ ijiaja. Yojoopũ mãũ ihñatire ojoati pũpũ ojoa ohõña. Mãũ sa ojoa ohõri bato siete cururi cjẽnare Cohãcjũ yequinare ohoya ti pũre. Tiquina siete cururi Asia dihtapũ ijieye macari cjẽna ijire. Efeso cjẽnare, Esmirna cjẽnare, Pérgamo cjẽnare, Tiatira cjẽnare, Sardis cjẽnare, Filadelfia cjẽnare, Laodicea cjẽnare mãũ ihñatire ojoa ohoya, nino ca tari yuhure.

¹² Tiquiro sa nigũ tũhogũ majaredũcaũ yuhure yahuducuriquirore ihñagũ tũhũ. Sa majaredũcagũ siete sihãñe pacare tiquina duhu peoye cjũre uru mehna tiquina yeri cjũre ihñãũ. ¹³ Ti cjũ watoa ducuriquirore masũno yero saha bajuriquirore ihñãũ. Tiquiro yoari suhtiro dahpocãripũ esari suhtirore sañariquiro ijiri. Sa yero uru mehna tiquina yeri cahsero mehna tiquiro cutiro bui tũã dihoriquiro ijiri. ¹⁴ Sa ye tiquiro poari buhsa cohoru yero saha yehseri. Sa ye tiquiro caperi peca pohna yero saha asiri. ¹⁵ Sa ye tiquiro dahpocãri bronze wame tiye come asiye come yero saha asi

siteri. Broncere peca mehna tiquina quehnoano ujãa weri bato tire wahtere quehnoano asi paha dutiye. Ti quehnoano wahtenohriro yero saha tiquiro dahpocãri quehnoano asi siteri. Sa yero tiquiro yahuducuye peo tutuaro cuari peo yero saha tutuaro bisiro ca tari. ¹⁶ Tiquiro omoca pota pehe siete ñahpicoha pacare cãori. Sa yero tiquiro duseropu ñoseni pjĩ puã peheri siori pjĩne cuhñuri. Sa yero asũ deco cãno tiquiro tutuaro asi sitero saha tiquiro wãhdoa tutuaro asi siteri.

¹⁷ Sa yegu tiquirore ihñagu tiquiro dahpocãri cahapu doque quehe saã yariariquiro yero saha. Yuhu sa doque quehe sagũ ihñano tiquiro pota pehe cã omoca mehna yuhure duhu peo ohõ saha nidi:

—Cueracãhña. Yuhu ijipihtiyere bajumehnedigu ijiaja. Sa yegu ijipihtiyere pihtigũ yeacã ijiaja. ¹⁸ Catigu ijiaja yuhu. Yariarigu ijimi. YojoPURE ihñaña. Ijipihtiyere decori sa catiducugu ijiaja yuhu. Pari turi masagu masare pari turi yarieregũ ye masiaja yuhu. Sa yegu masare yariariquina tiquina ijiropu wahaeragũ ye masiaja yuhu. ¹⁹ Sa yegu yojoPURE wahatire ihñagu, ojoa ohõña. Cameru dũhse wahati gũhure ihñagu ojoa ohõña muhu. ²⁰ Ahri siete ñahpicoha pacare yuhu pota pehe yuhu cãoye pacare yahutja muhure. Sa yegu siete sihãñe pacare tiquina duhu peoye cã uru cã gũhure yahutja. Ohõ saha ijiye yahuyere panopu cãena masare ne yahuera tii. Ohõ saha ijire ti: Siete ñahpicoha paca siete cururi cãena yeequina puhtoã ijiye nine, mari queoye mehna buhegu. Sa ye siete sihãñe pacare tiquina duhu peoye cã siete cururi cãena yeequina ijiye

nine, mari queoye mehna buhegũ, nidi yũhũre.

2

Efeso cjẽnare Jesu yequinare ojoa oho basa dũca dutiahye Nũre

¹ Sa ni tuhasa ohõ saha ni nemori yũhũre ojoa dutiriquiro:

—Efeso cjẽna yeequina, tiquina pũhtoro gũhũre ohõ saha ni ojoa oho basaya mũhũ: “Yũhũ omoca poto pehe siete ñahpicoha pacare cũogũ ijiaja. Sa yegũ siete sihã docoye cjũ watoa tinigũ ijiaja. Sa tinigũ ijigũ mũsare ohõ saha ni yahuaaja: ² Ijipihtiye mũsa yerire masi pehoaja. Yee ijiatire mũsa tutuaro dahrarire, yũhũre mũsa wacũ tutua duhuerari gũhũre quehnoano masiaja. Nãñene yeriquinare mũsa ihña yabigũ gũhũre masiaja. Sa yena ‘Jesu buhe dutiro tiquiro cũrina ijiaja’, nimediquinare queoro tiquina buheragũ ihñana, ni mehoñequina tiquina ijigũ masidi mũsa. ³ Yeere mũsa yeri buhiri mũsa ñano yũhdũepenata ihcãno sahari mũsa Efeso cjãna. Sa yena yũhũre ne duhuerari mũsa. ⁴ Sa quehnoano yena ijiepenata ihcãnore queoro yerari mũsa. Ahri ijire ti: Yũhũre mũsa quehnoano cahĩ mũhtariro saha yojopare yerare mũsa. ⁵ Yũhũre mũsa cahĩ mũhtarire wacũña mũsa tja. Yojopare yũhũre mũsa cahĩeda cjũrire wacũña. Sa yena mũsa ñañe yerire bũjũa witiya. Tire duhuya. Sa duhuna, yeere mũsa ye mũhtariro sahata yeya tja. Mũsa ñañe yerire mũsa duhueragũ sojaro mehna sihãriare yũhũ duhu peodũ mũsa ya dũre yũhũ dapodũre ne cohãutja. (Sa nigũ ohõ saha ni yahugũ niaja mũsare. Mũsa

to cjãna yũhũre cohãboaga. Sa cohãna to punota pihtinata m̃sa ñaũe yeyere duhuerana.) ⁶ Yũhũre cahĩeda cjũna ijiepenata ahrire quehnoano yeri m̃sa: Nicolaita wame tiyequinare ñaũequinare ihña yabire m̃sa. Yũhũ gũhũ tiquinare ihña yabi-aja. ⁷ Cahmo tina ijire m̃sa. Sa yena m̃sa ye cururi cjẽnare yeequinare Espĩritu Santo tiquiro yahurire tũhoya m̃sa. Ohõ saha nine tiquiro: ‘Ijipihtiyequinare Jesure wacũ tutua duhueyequinare Cohãcjũ ya wese paraĩso wame tiro cjãdu dũcare ihya dutiitja. Tu dũca catigũ yeye ijire’, nine Espĩritu Santo”, ni yahu ojoa oho basaya Efeso cjẽna yeequinare, tiquina pũhtoro gũhũre.

Esmirna cjẽnare Jesu yequinare ojoa oho basa dutiahye Ñure

⁸ Esmirna cjẽna yeequinare, tiquina pũhtoro gũhũre ohõ saha ni ojoa oho basaya m̃hũ: “Yũhũ ijipihtiyere bajumehnedigũ ijiaja. Sa yegũ ijipihtiyere pihtigũ yeacjũ ijiaja. Yariaa wahũ. Pari turi catiaja tja. Sa yegũ ohõ saha ni yahuaaja m̃sare: ⁹ M̃sa ñano yũhdũrĩre masiaja. Pejecũona m̃sa ijigũ gũhũre masiaja. Sa ijiepenata Cohãcjũ yere quehnoañene pajiro cũore m̃sa. Apequina pehe ‘Judio masa ijiaja’, nimediquina ni mehonẽquina ijire. Tiquina m̃sare ñano quti yerire masiaja. Tiquina Satana yequina ijire. ¹⁰ Yojopũre m̃sa ñano yũhdũatire cueracãhña. Tũhoya m̃sa. Watĩno m̃sare Cohãcjũre duhu dutiro ihquẽquina m̃sa mehna cjẽnare peresu ye dutirota. Pũa omope decori waro ñano yũhdũnata m̃sa. Tiquina sa ñano yegũ m̃sare tiquina sa wejẽ duepegãta

yuhure, yee gũhure cohãedacãhña. Mũsa sa yuhure cohãedagũ ihñagũ ijipihtiye decori Cohãcjũ cahapũ mũsare sa ijiducugũ yeitja. ¹¹ Cahmo tina ijire mũsa. Sa yena mũsa ye cururi cjẽnare yeequinare Espíritu Santo yahurire tuhoya mũsa. Ohõ saha nine tiquiro: ‘Ijipihtiyequina Jesure wacũ tutua duhueyequina pecapũ wahasi. Tiquina yariari bato pecapũ wahasi’, nine Espíritu Santo”, ni ojoa oho basaya Esmirna cjẽna yeequinare, tiquina pũhtoro gũhure.

Pérgamo cjẽnare Jesu yequinare ojoa oho basa dutiahye Ñure

¹² Pérgamo cjẽna yeequinare, tiquina pũhtoro gũhure ohõ saha ni ojoa oho basaya mũhũ: “Yũhũ ñoseni pjĩ pũa peheri siori pjĩne cũogũ ijiaja. Mũsare ohõ saha ni yahutja: ¹³ Mũsa yerire, mũsa ya maca cjẽna tiquina yeri gũhure masiaja. To cjẽna pũhtoro Satana ijire. To cjẽna Satanare ño peoyequina Antipare yeere quehnoano yahuriquiore wejẽdi. Tiquirore tiquina sa wejẽgũ ihñaepenata yuhure ne wacũ tutua duhuerari mũsa. ¹⁴ Mũsa sa wacũ tutua duhuerapenata mehenogã yuhure yũhdũdcari mũsa. Ihquẽquina mũsa mehna cjẽna Balãa ye buheyere cahmene. Panopũ Balac wame tiriquiro pũhtoro ohõ saha ni buhee tiri Balãa pehe: ‘Israe masare yũhdũdca duana “Cohãcjũ ijire”, mũsa niñe queoyere ño peo mũsa duhu peo ihyayere ihya dutiya tiquinare. Sa yena numia mehna ñano yegũ yeya tiquinare’, ni buhee tiri Balãa mũnano. Panopũ tiquiro yeriro saha yojopũ gũhure ñano yegũ yere ihquẽquina mũsa mehna cjẽna apequinare. ¹⁵ Sa ye tiquina

yero saha apequina m̄sa mehna cjēna Nicolaita wame tiyequina ye buheye pehere cahmene. ¹⁶ Sa yena m̄sa ñañe yerire duhuya m̄sa. M̄sa sa duhueragũ ihñagũ sojaro mehna m̄sa caharũ wahagũ, sa ñano yeyequina mehna cahmequeitja yũhũ d̄seropũ ijiri pjĩ ñoseni pjĩ mehna. ¹⁷ Cahmo tina ijire m̄sa. Sa yena m̄sa ye cururi cjēnare yeequinare Espíritu Santo tiquiro yahurire t̄hoya m̄sa. Ohõ saha nine tiquiro: ‘Ijipihtiyequinare Jesure wacũ tutua duhueyequinare maná wame tiye ihyayere uhm̄se cjē ihyayere ohoutja. Yehseye utã paca gũhare ohoutja tiquinare. Ti utã pacarũre wahma wamene yũhũ ojoa ohõati utã paca ijirota. Apequina ti wamene ne masisi. Ti utã pacare neñequina dihita ti wamene masieta’, nine Espíritu Santo”, ni ojoa oho basaya Pérgamo cjēna yeequinare, tiquina p̄htoro gũhare.

Tiatira cjēnare Jesu yequinare ojoa oho basa dutiahye Ñure

¹⁸ Tiatira cjēna yeequinare, tiquina p̄htoro gũhare ohõ saha ni ojoa oho basaya m̄hũ: “Yũhũ Cohãcjũ macũ yũhũ caperi peca pohna yero saha asire. Sa ye yũhũ dahpocãri bronze wame tiye come tiquina wahteri come yero saha asi sitere. M̄sare ohõ saha ni yahuaja.

¹⁹ M̄sa yerire masiaja yũhũ. Cohãcjũre, apequina gũhare m̄sa cahĩdire, yũhare m̄sa cohãedarire, apequinare m̄sa yedohorire, ñano yũhd̄epenata yũhare m̄sa duhuerarire masiaja. Coã waropũ m̄sa yeriro yũhd̄oro yojopũ pehere quehnoano ye nemona nine m̄sa. Ti gũhare masiaja yũhũ.

²⁰ MUSA sa quehnoano yena ijiepenata ohõ saha yuhure yuhducari musa: Jezabe wame tiricoro ‘Cohãcjũ yere yahugo ijiaja’, ni mehoricoro musare ticoro ñano buhegũ tũhona ticorore tuhtierari musa. Ni meho buhero yeequinare yuhũ cahacjẽnare numia mehna ñano yegũ yere. Sa yero ‘Cohãcjũ ijire’, tiquina niñe queoyere apeqũna ño peo, tiquina duhu peoe tiri ihyayere. Ti ihyayere yeequinare ihya dutire ticoro.

²¹ Ticoro ñañene bujua witiatire cohtenimi. Yuhũ sa cohtepegũta umua mehna ticoro ñano yeyere duhu duerari.

²² Yuhure tũhoya musa. Ticorore dohatigũ yeitja. Ticoro mehna ñano yeriquina gũhare dohatigũ yeitja. Sa ye tiquina tutuaro ñano yuhũeta. Sata yeitja tiquinare ticoro mehna tiquina ñano yerire tiquina bujua witieragũ, tire tiquina duhueragũ.

²³ Sa yegũ ticoro pohnene wejẽitja. Yuhũ sa yegũ ihñañe ijipihtiyequina yeequina yuhũ quehnoano masigũ ijigũ masieta. Masa tũhotuyere tiquina tutuaro cahmeñe gũhare masiaja. Yuhũ sa masiñene masieta tiquina ticorore yuhũ buhiri dahregũ ihñañe. Ijipihina musa ñañene yeri buhirire buhiri dahreitja musare. Sa yegũ musa quehnoañene yeri wapa pehere quehnoano yeitja musare.

²⁴ Apeqũna musa mehna cjẽna Tiatira cjẽna ticoro ye buheyere cahmedari. MUSA pehe Satana ye buheyere ‘Panopũ tiquiro yahuerari jiri’, tiquina niñe buheyere cahmedari musa. Sa yegũ musa pehere duti nemosi yuhũ.

²⁵ Ahri dihitare ye duti nemoutja musare: MUSA cahapũ yuhũ tojoa tato pano yuhũ buheyere musa masidire ne mehenogã duhueracãhña.

26-27 Ijipihtiyequina ñañene duhuyequinare, yeere sa yeducuyequinare pũtoa sũtja. Yũhũ Pacũ yũhũre tiquiro pũthoro sũriro sahata mũsa gũhũre pũtoa sũtja. Ijipihtiye yehpari cjẽna bui pũtoa sũtja mũsare. Sa pũtoa sajãna, mũsa docapũ ijiiyequinare ijipihtiye yehpari cjẽnare tutuaro dutinata mũsa. Dihi suturire mari yucũgũ mehna pohagũ duita wahtiro saha tiquina duita pihtia wahaeta. ²⁸ Sa yegũ mũsare yeere ne duhuyequinare ñahpicoha bohrea mũja tariare ohoutja mũsare. Sa yegũ mũsa mehna ijiiitja yũhũ.

²⁹ Cahmo tina ijire mũsa. Sa yena mũsa ye cururi cjẽnare yeequinare Espĩritu Santo tiquiro yahurire tũhoya mũsa”, ni ojoa oho basaya Tiatira cjẽna yeequinare, tiquina pũthoro gũhũre.

3

Sardis cjẽnare Jesu yequinare ojoa oho basa duti-ahye Ñure

¹ 'Sardis cjẽna yeequinare, tiquina pũthoro gũhũre ohõ saha ni ojoa oho basaya mũhũ: “Yũhũ siete pagũ bajueyequinare Cohãcjũ yequinare cũogũ ijiaja. Sa yegũ siete ñahpicoha pacare cũogũ ijiaja. Mũsare ohõ saha ni yahuaja:

Mũsa yerire masiaja. Ohõ saha ni tũhotumene apequina mũsare: ‘Tiquina Cohãcjũ yere quehnoano ye pehoyequina ijire’, ni tũhotumene mũsare apequina. Tiquina sa ni tũhotuepegãta Cohãcjũ yere quehnoano yerare mũsa. ² Sa yena quehnoano yeya mũsa ‘Ñañene yeari’, nina. Cohãcjũ yere mũsa masidire quehnoano wacũña, ‘Tiquiro yere duhuari’, nina. Cohãcjũ

ihñagũ quehnoano ye pehoerare m̄sa. ³ Sa yena yeere m̄sa t̄ho m̄htarire quehnoano wacũña m̄sa. Sa wacũna yeere yeya. M̄sa ñañe yerire duhuya. Ȳh̄h̄ nino saha m̄sa yeragũ wacũeno mehna m̄sare buhiri dahreitja. Yaqueriquiro wacũeno mehna tiquiro yaquero sajãriro saha m̄sare wacũeno mehna buhiri dahreitja. ⁴ Ihquẽquina m̄sa mehna cjẽna Sardis cjẽna ñañene yeducuerare. Wete marieni suhtirore m̄sa sañaboriro saha ti ñañe yeyere piha duerare m̄sa. Sa quehnoana ijina, yehseri suhtiro sañana ȳh̄h̄ mehna ijinata m̄sa pehe. ⁵ Ijipihtiequina yeere duhueyequina sata yehseye suhti sañaducuyequina ijietã. Sa yeye ȳh̄h̄ mehna sa ijiducuatiquina wamene tiquiro ojoa ohõri tjup̄h̄ tiquina gũh̄h̄ tiquina wamene ojoa ohõnohriquina ijietã. Tiquina wamene tiquiro ojoa ohõrire cosesi ȳh̄h̄. Ȳh̄h̄ Pac̄h̄ ihñonop̄h̄, angele gũh̄h̄ tiquina ihñonop̄h̄ yeequina m̄sa ijirire yahutja tiquinare.

⁶ Cahmo tina ijire m̄sa. Sa yena m̄sa ye cururi cjẽnare yeequinare Espíritu Santo tiquiro yahurire t̄hoya m̄sa”, ni ojoa oho basaya Sardis cjẽna yeequinare, tiquina p̄h̄toro gũh̄h̄re.

Filadelfia cjẽnare Jesu yeequinare ojoa oho basa dutiahye Ñure

⁷ Filadelfia cjẽna yeequinare, tiquina p̄h̄toro gũh̄h̄re ohõ saha ni ojoa oho basaya m̄h̄h̄: “Ȳh̄h̄ ñañe marieḡh̄ ijiaja. Poto yeḡh̄ ijiaja. Davi m̄n̄ano panop̄h̄ cjũno sawire tiquiro c̄oboriro saha, masare tiquiro p̄h̄toro ijirop̄h̄ tiquiro p̄oboriro saha yeitja ȳh̄h̄. Sa yeḡh̄ Cohãcjũ tiquiro p̄h̄toro ijirop̄h̄ sajãtore ȳh̄h̄ p̄õogũ ne apequina tire

biha masiedare. Yuhũ bihagũ ne apequna p̄o masiedare.

⁸ Ijipihtiye m̄sa yeyere masiaja yuhũ. Wacũ tutuera cjũna ijiepenata yuhũ buheyere quehnoano t̄hori m̄sa. Sa yena yuhũre, yee ḡhũre duhuerari m̄sa. Sa yegũ yeere c̄u m̄sare. Sa ye apequna ‘Tire yeracãhña’, ni cahmota masiedare m̄sare. ⁹ Sa yegũ ohõ saha yeitja: Apequna m̄sa caha ijiyequina Satana yequina ijire. ‘Judio masa ijiaja’, niepeta judio masa waro ijierare. Tiquinare m̄sa caha d̄sepe curi mehna quehe sa, m̄sare ño peogũ yeitja tiquinare. Yuhũ sa yegũ ihñañe m̄sare yuhũ cahñene masieta tiquina. ¹⁰ M̄sare yeere yuhũ duhu dutieragũ t̄hona quehnoano yuh̄tiri m̄sa. M̄sa sa yegũ ihñagũ ahri yehpa cjẽna ijipihtiyequina tiquina ñano yuh̄d̄ati pje ijigũ m̄sare cahmotañtja. Ti pje ijipihtiyequina tiquina ñano yuh̄d̄ati pje ijirota. ¹¹ Mehenogã d̄hsare ahri yehpapũ yuhũ tojoa tato. Yeere m̄sa masidire boeracãhña. Sa yena yuhũre sa yuh̄tiducuya, m̄sa quehnoano yeri wapare ‘Boari’, nina. ¹² Sa yegũ yeere sa yeducuyequinare yuhũ Pacũ ya wuhũ cjẽna ijiatiquinare c̄tja tiquinare. Tiquiro ya wuhũ cjẽ botari ti yoari pje ijiducuro saha Cohãcjũ mehna ijiducugũ yeitja tiquinare. Sa ye tiquina mehna cjẽna sa ijiducuetã. Sa yegũ Cohãcjũ wuhũ cjẽ botaripũ yuhũ ojoa ohõno saha tiquinare tiquina paguripũ ohõ saha ni ojoa ohõutja: Cohãcjũ yuhũ Pacũ wamene, tiquiro ya maca wame ḡhũre ojoa ohõutja. Tiquiro ya maca wahma maca Jerusalẽ ijirota. Ti maca uhm̄sepe Cohãcjũ cahapũ ahtari maca ijirota. Yuhũ wahma

wame c̄outja. Ti wame ḡhure ojoa oh̄outja tiquina paḡrip̄.

¹³ Cahmo tina ijire m̄sa. Sa yena m̄sa ye cururi c̄ēnare yeequinare Esp̄ritu Santo yahurire t̄hoya m̄sa”, ni ojoa oho basaya Filadelfia c̄ēna yeequinare, tiquina p̄horo ḡhure.

Laodicea c̄ēnare Jesu yeequinare ojoa oho basa dutiahye Ñure

¹⁴ 'Laodicea c̄ēna yeequinare, tiquina p̄horo ḡhure oh̄ saha ni ojoa oho basaya m̄h̄: “Ȳh̄u poto yeḡu ijiaja. Sa yeḡu ni mehono marieno ȳh̄u ih̄narire, ȳh̄u t̄horire sa yahuducuḡu ijiaja. Ijip̄ihtiyere mari Pac̄u tiquiro yerire ye basaḡu ijiaja ȳh̄u.

¹⁵ Ijipihtiyere m̄sa yerire masiaja ȳh̄u. Ȳh̄ure wac̄u tutuana ijiepenata mehenoḡa wac̄u tutuana ijire m̄sa. Oh̄ saha ijire ti: Aco ȳs̄eeye aco as̄u mehna asi busuye aco yero saha ijire m̄sa. Sata ijije acore mari coaero saha ȳh̄ure wac̄u tutuera c̄j̄na m̄sa ijiḡu ȳh̄u ḡh̄u m̄sare coaeraja. Ȳh̄ure m̄sa quehnoano wac̄u tutuaḡu quehnoaboaga ȳh̄ure. Ȳh̄ure m̄sa wac̄u tutueraḡu ñar̄boaga ȳh̄ure. Ti ȳhd̄oro mehenoḡa wac̄u tuana m̄sa ijiḡu ña ȳhd̄are. ¹⁶ M̄sa sa ijiḡu ih̄naḡu yabi ȳhd̄aja ȳh̄u. Ñañe acore ȳh̄u sihco puti coh̄no saha ȳh̄ure mehenoḡa wac̄u tutuayeequinare yabi ȳhd̄aja ȳh̄u. ¹⁷ Sa yena oh̄ saha ni t̄hotumene m̄sa: 'Ijipihtiyere c̄oaja. Ne yabe d̄hsaerare marine', ni t̄hotumene m̄sa. Sa niepenata pejec̄oyequina yero saha ijire m̄sa. Sa yena suhti marieñequina b̄e tiro saha Coh̄c̄j̄ ih̄nop̄u

musa ñañe yerire bue tiana ijire musa. Sa yena caperi bajueyequina tiquina ihña duayere tiquina masieno saha Cohãcjũ yere ne masiedare musa.
 18 Musa sa yena ijigũ ihñagũ ohõ saha ni yahutja musare: Uru warore musa dúro saha quehnoañene yuhũ c̄oyere neña musa. Musare yuhũre wacũ tutuagũ yeitja. Sa yena potota Cohãcjũ ye mehna pajiro c̄onata. Sa yena yehseri suhtirore musa dú musa sañano saha yuhũ dii cohãri mehna yuhũ yariari mehna musa ñañe yerire cosenohrina ijiya. Sa yena quehnoañe suhti sañañequina tiquina bue tiero saha musa ñañene cosenohrina ijina ne bue tisi musa gũhũ. Sa yena musa caperire musa aco tiri bato quehnoano musare caperi bajuro saha Cohãcjũ yere quehnoano tũhoya, musa masino quehnoano.

19 Ijipihtiyequina yuhũ cahĩñequinare yahuaja. Sa yegũ yuhũ cahĩñequina tiquina ijigũ ihñagũ, tiquina yũhtieragũ tiquinare buhiri dahreaja, tiquinare yedohogũ tũhũ. Sa yena yee pehere tutuaro cahmeña. Sa yena ñañene duhuya.
 20 Tũhoya yuhũre. Musa wuhũre bihari wuhũre yuhũ esadũca yuhũ sajà duaboriro saha musa mehna cjũ iji duagũ niaja. Yuhũ sa ye duagũ tũhona yuhũre musa mehna iji dutiya. Yeequina ijiya. Musa sa ye dutigũ musa mehna ijiitja. Sa yegũ mari siho ihyaro saha musa mehna quehnoano ijiitja. Sa yena yuhũ mehna cjãna ijinata musa.
 21 Ñañene yuhũ cohãri bato yuhũ Pacũ pũhtoro tiquiro dujiro cahapũ dujiaja yuhũ gũhũ dutigũ tũhũ. Sata musa gũhũ ñañene musa duhuri bato yuhũ pũhtoro dujiro cahapũ dujinata musa dutina

tana. M̄sare ȳh̄h̄ cahap̄h̄ dujigũ yeitja.

²² Cahmo tina ijire m̄sa. Sa yena m̄sa ye cururi cj̄enare yeequinare Esp̄ritu Santo tiquiro yahurire t̄hoya m̄sa”, ni ojoa oho basaya Laodicea cj̄ena yeequinare, tiquina p̄h̄toro ḡah̄ure, nidi yah̄ure ojoa dutiriquiro.

4

Ɛhm̄sep̄h̄ Coh̄ãcj̄ã cahap̄h̄ d̄asepe curi mehna quehe sa tiquina ño peoyere ih̄ñahye Ñu

¹ Yah̄ure tiquiro sa ni yahuri bato Ɛhm̄sep̄h̄ p̄õori sopecahare ih̄ñ̄ā. Pari turi corneta tutuaro bisiro saha tutuaro yahuducuye bisiro ca tari, ȳh̄h̄ t̄h̄ogũ. Oh̄o saha nidi ȳh̄h̄ t̄h̄ogũ.

—Oh̄õp̄h̄ m̄ja taya. Ahri ȳh̄h̄ yahuati camep̄ure sijoro saha waharota. Sa wahatire m̄h̄ure ih̄ñoutja. Ȳh̄h̄ nidiro sahata waharota, nino ca tari Ɛhm̄sep̄h̄.

² Tiquiro sa ni yahuḡta top̄h̄ m̄ja esaḡh̄ Esp̄ritu Santo tutuaye mehna ih̄ñaḡh̄ nii. Sa yeḡh̄ p̄h̄toro dujirore Ɛhm̄sep̄h̄ ih̄ñ̄ā. Top̄h̄ ih̄c̄ãquiro dujiri. ³ Sa yero quehnoano asi siteriquiro dujiri. Jaspe wame tiri Ʃt̄ã yero saha, cornalina wame tiri Ʃt̄ã yero saha quehnoano asi siteriquiro dujiri tiquiro. Sa yero buheni da esmeralda yero saha asi siteri da docap̄h̄ dujiri tiquiro. ⁴ Sa yero tiquiro dujiro cahap̄h̄ veinticuatro dujiyere ih̄ñ̄ā. Ti dujiye p̄h̄toa ye dujiye ȳh̄h̄ ih̄ña m̄h̄tariquirore duji behtoari. Ti dujiyep̄h̄ veinticuatro Jesu yequina p̄h̄toa dujiri. Yehseye suhti sañañequina ijiri. Sa ye p̄h̄toa pesaye behtori uru behtorire pesariquina ijiri tiquina. ⁵ Ȳh̄h̄

ihña m̄h̄tariquiro dujirop̄a miadoqueori. Sa yero sijoro saha ijiro bisiro ca tari. ̄P̄o ḡh̄u bisiro ca tari. Ti dujiro poto siete sihãñe paca ijiri. Siete sihãñe paca mehna tiquiro queoye mehna buhegã Cohãcjũ yequina siete paḡa bajueyequina ijiri. ⁶ Sa yero tiquiro dujiro poto pajiri ma yero saha vidrio yero saha, quehnoano aco sitiri ma yero saha ijiri.

Ti dujiro cahap̄a pititiaro sijoro saha bajueyequina ijiri. Tiquina paḡari paa pehe ḡh̄ure tiquina behero pehe pehe ḡh̄ure peye caperi tiyequina ijiri tiquina. ⁷ Ȳh̄u ihña m̄h̄tariquiro sijoro saha bajuriquiro yairo sohãriquiro yero saha bajuri. Tiquiro bato ijiriquiro wec̄a yero saha bajuri. Tiquina bato ijiriquiro mas̄no w̄h̄doa saha w̄h̄doa tiriquiro ijiri. Tiquina ihtiaro bato ijiriquiro cac̄a w̄ye d̄p̄arire seõ dujiriquiro yero saha bajuri. ⁸ Tiquiro seis d̄p̄ari w̄ye d̄p̄ari tiriquiro ijiri. Tiquiro mehna cj̄ena ḡh̄u sa dihita w̄ye d̄p̄ari tiri. Sa ye tiquina w̄ye d̄p̄ari p̄a peherip̄ata peye caperi tiye d̄p̄ari ijiri. Sa ye decoripe, ñaminipe sa basaducuye nidi. Ne basa duhuerari. Ohõ saha ni basari:

Quehnoariquiro, quehnoariquiro,
quehnoariquiro, Cohãcjũ mari p̄h̄toro
tutua ȳh̄d̄ariquiro ijire. Tiquiro panop̄ata
sa ijiducuahye. Yojop̄a ḡh̄ure sa ijiducure.
Camep̄a ahtarota, ni basaducuye nidi.

⁹ Sa basaye tiquina pititiaro sijoro saha bajueyequina tiquiro tutuayere basa peoye nidi. Sa ye tiquirore ijipihtiye decori ijiducuriquirore ño peoye “Quehnoare”, niñe nidi. ¹⁰ Tiquina sa ye peogã ihñañe veinticuatro Jesu yequina p̄h̄toa pehe p̄h̄toro dujirop̄a dujiriquiro poto d̄asepe

curi mehna quehe sa, tiquiore ño peori. Tiquiro ijipihtiyē decori ijiducuriquiore ijire. Sa ño peoye tiquina p̄h̄toa pesaye behtorire tiquiro dujiro caha doque peori. Sa doque peoye oh̄o saha nidi tiquina:

¹¹ M̄h̄h̄ Coh̄ācj̄ũ us̄ã p̄h̄to waro ijire. Tutuaḡh̄, quehnoaḡh̄ ijire m̄h̄h̄. M̄h̄h̄ us̄ã ño peoḡh̄ta ijiḡh̄ nine. M̄h̄h̄re sa ño peoducuro cahmene us̄ãre. Ijipihtiyere bajumehnediḡh̄ ijire m̄h̄h̄. M̄h̄h̄ cahmediro sahata ti ijipihtiyere bajumehneahye m̄h̄h̄, nidi tiquina Coh̄ācj̄ũre, top̄h̄ dujiriquiore.

5

Ojoari p̄ũre torēdi tunure cordero ḡh̄h̄re yahuahye Ñu

¹ Came top̄h̄ dujiriquiore tiquiro omoca poto pehe tiquiro c̄ori p̄ũre ojoari p̄ũre ih̄ñ̄ā. Ti p̄ũ p̄h̄a peheri ojoari p̄ũ tiquiro torēdi tunu ijiri. Sa yero siete piha ñeheñe mehna tiquiro piha ñehedi tunu ijiri. ² Sa yeḡh̄ tutuariquiore angelre ih̄ñ̄ā. Tiquiro tutuaro yahuducuye mehna oh̄o saha ni yahuri:

—Ahri tunure piha ñeheñene quehnoariquiore dihita t̄hr̄ē masine. ¿Diquiro pehe ijiajari t̄hr̄ēatiquiore? nidi tiquiro angel.

³ Sa nieperota tiquina ti tunure t̄hr̄ēatiquiore bocaerari. Ti tunure t̄hr̄ēatiquiore, quehnoariquiore bocaerari. Ɔhm̄usep̄h̄, ahri yehpap̄h̄, catiyequina watoap̄h̄, yaria tuhasariquina watoap̄h̄ ne ti tunure ñeheñene t̄hr̄ēatiquiore mariedari. Sa yero ti tunure

buheatiquiro mariedari. ⁴ Sa yegu tãhrẽatiquirore, ti pũre buheatiquirore tiquina bocaeragũ ihñagu tutuaro utii yũhũ. ⁵ Yũhũ sa utigũ ihñano ihcãquiro Jesu yequina pũtoa mehna cjũno ohõ saha nidi yũhũre:

—Utieracãhña. Ti tunure ñeheñene ihcãquiro tãhrẽ masine. Tiquiro Judá ya curua cjũno tutuariquiro ijire. Tutuariquiro ijiro “Yairo sohãriquiro”, tiquina ni pisuriquiro ijire. Tiquiro pũhtoro Davi panamino iji turiariquiro ijire. Watĩnore yãhdũdũcariquiro ijire tiquiro. Sa yero tiquiro ti tunure siete ñeheñene tãhrẽ masidiquiro ijire, nidi tiquiro yũhũre.

⁶ Tiquiro sa nigũ tũhogũ pũhtoro dujiro poto cordero ducugũ ihñãũ. Pititiaro sijoro saha bajuequina, Jesu yequina pũtoa gũhũ tiquina watoa ducuri cordero. Tiquiro tiquina wejẽdiquiro mũnano saha bajuri. Siete sahari tiriquiro, siete caperi tiriquiro ijiri. Ti siete caperi mehna tiquiro queoye mehna buhegũ Cohãcjũ yequina pagũ bajueyequina siete bajueyequina yero saha ijire. Tiquina tiquiro yequina pagũ bajueyequina ijipihtiro ahri yehpapũ Cohãcjũ ohoriquina ijiri.

⁷ Sa yero cordero pehe pũhtoro dujiro cahapũ esaro, tiquiro poto pehe cãori tunure tũã we nedi tiquirore. ⁸ Tiquiro sa tũã we negũ ihñañe cuatro sijoro bajuequina, veinticuatro pũtoa gũhũ cordero poto dũsepe curi mehna quehe sa, tiquirore ño peori. Tiquina pũtoa ijipihtiyequina arpa wame tiye bũã pũtẽñene, uru pari gũhũre cãori. Ti pari bueye ehme sitiye quehnoano wãhpaye pose tiye pari ijiri. Ti ehme sitiye mehna tiquiro queoye mehna buhegũ Cohãcjũ yequina

tiquireore tiquina sini basari yero saha ijiri. ⁹⁻¹⁰ Sa tiquireore ño peoye ohõ saha ni wahma basayere tiquina basa peori tiquireore:

Muhu tiquina wejëdigu ijire. Sa yegu muhu dii cohãri mehna usã ñañe yerire coseri muhu Cohãcjũ yequina usãre iji dutigu. Sa yegu usãre ijipihtiye cururi cjãnare, ijipihtiye yahuducuyere yahuducunare, ijipihtiye yehpari cjãnare usãpe usãre ijipihinare muhare cahmena dihitare usã ñañe yerire muhu dii cohãri mehna cosere muhu Cohãcjũ yequina usãre iji dutigu. Usãre ijipihinare Cohãcjũ yequina ijiatınare cûri muhu. Sa yegu pahia cûri muhu usãre Cohãcjũ cahacjana usãre iji dutigu. Sa yegu peye yehpari cjëna bui puhtoã sõri muhu usãre. Sa yerigu ijigu muhu ti tunure piha ñeheñene tãhrëacju ijire muhu, ni basa peori tiquina corderore.

¹¹ Pari turi ihñagu millones angele parire ihña. Puhtoro dujirore pititiaro sijoro saha bajuyequinare, veinticuatro puhtoare angele pehe tiquinare wahme dũca sari. Tiquina angele pari tutuaro tiquina sañuducu peogũ ihña. ¹² Ohõ saha ni tutuaro yahuducu peori tiquina:

Cordero tiquina wejëdigu muhu ijipihtiyequinare dutigu, ijipihtiyere cuogu, masi pehogu, tutua yãhdugũ ijire muhu. Masa tiquina ñañe buhiri tiquina wejëdigu muhu ijigũ ihñana sa ni ño peoaja muhare. “Quehnoa yãhdugũ ijire”, ninatja muhare. Muhare quehnoano yahuducunatja, ni yahuducu peori angele pari.

13 Sa yegꝰ apeqꝰina gꝰhꝰre tiqꝰina yahuducu peoye ca tagꝰ tꝰhou. Ijipihtiyeqꝰina ꝰhmꝰse cjēna, ahri yehpa cjēna, catiyeqꝰina, yariariqꝰina gꝰhꝰ, pajiri ma cjēna, ijipihtiropꝰ ijiyeqꝰina ohō saha ni yahuducu peoye ca tari:

Cohācjāre mꝰhꝰ dujiropꝰ dujigare, Cordero gꝰhꝰre mꝰsare ꝰꝰanare quehnoano yahuducunatja. Mꝰsare ño peonatja. “Quehnoa yꝰhdꝰna ijire. Tutua yꝰhdꝰna ijire”, nina, ijipihtiye decori sa niducunatja mꝰsare, ni yahuducu peoye ca tari.

14 Sa ye tiqꝰina pititiaro sijoro saha bajuyeqꝰina tiqꝰina sa yahuducu peogꝰ tꝰhoye “Sata ni yahuducu peoahro”, nidi. Sa ye Jesu yeqꝰina ꝰꝰtoa pehe dꝰsepe curi mehna quehe sa Cohācjāre, Cordero gꝰhꝰre ño peori.

6

Papera tunure tiqꝰiro nedi tunure piha ñeheñene tꝰhrēne Cordero

¹ Came papera tunure tiqꝰiro nedi tunure Cordero piha ñehe mꝰhtaritore tꝰhrēdi. Tiqꝰiro sa tꝰhrēgꝰ ihñꝰ. Tiqꝰiro sa tꝰhrēdi bato ihcāqꝰiro sijoro saha bajuyeqꝰina mehna cjāno, “Ihñꝰa ahtaya”, nidi. Sa nino ꝰpo yero saha bisiri tiqꝰiro.

² Tiqꝰiro sa nidi bato ihñꝰ yꝰhꝰ. Yehseriqꝰiro caballore ihñꝰ. Tiqꝰiro bui pesariqꝰiro bꝰedꝰre cꝰori. Tiqꝰirore ꝰꝰtoꝰ pesari behtore ohori apeqꝰiro pehe. Tiqꝰiro sa ohori bato tiqꝰiro pehe tiqꝰirore ihñꝰ tuhtiyequinare yꝰhdꝰdꝰcaro wahari.

³ Came ihcāno ñehenore tꝰhrē tuhasa Cordero apero ñehenore tꝰhrēdi tja. Tiqꝰiro sa tꝰhrēdi bato

apequiro sijoro saha bajuyequina mehna cjāno “Ihñana ahtaya”, tiquiro nigũ t̃ahou tja.

⁴ Sa yegũ apequiro caballore sohãriquiore ihñau tja. Tiquiro bui pesariquiore tutuayere ohori apequiro pehe. Ahri yehpa cjēnare cahme wejē dutiatiquiore cūri tiquiore. Sa ye ijipihitiro cjēna cahme wejēeta ahri yehpapũ. Sa yero pajiri pjĩ ñoseni pjĩne ohori tiquiore.

⁵ Came p̃uarore t̃ahrē tuhasa Cordero apero ñehenore t̃ahrēdi tja. Tiquiro sa yegũ p̃uaro tiquina yahuducuri bato apequiro sijoro saha bajuyequina mehna cjāno “Ihñana ahtaya”, tiquiro nigũ t̃ahou.

Tiquiro sa nidi bato ñiniquiro caballore ihñau. Tiquiro bui pesariquiro balanza ñacũñe queorore c̃uori. ⁶ Tiquiore ỹahũ ihñari bato sijoro saha bajuyequina watoapũ ohõ saha bisiro ca tari:

—Ihcã deco dahrari wapa mehna trigore ihcã kilota dúeta masa. Ihcã deco dahrari wapa mehna cebada wame tiye pjerire ihtia kilota dúeta masa. Trigo, cebada gũhũ pihtia waharota. Sa ye ti wapa bujaninota. Sa ijiepegãta ihyaye dahreye ũhse, vino gũhũ peye ijininota, nino ca tari.

⁷ Came ihtiarore t̃ahrē tuhasa Cordero apero ñehenore t̃ahrēdi tja. Tiquiro sa t̃ahrēdi bato apequiro sijoro saha bajuyequina mehna cjāno iji bato tiriquiro “Ihñana ahtaya”, nidi tja.

⁸ Tiquiro sa nigũ t̃ahogũ opoariquiro caballore ihñau. Tiquiro bui pesariquiro “Yariagũ yeriquiro”, wame tiri. Sa yero tiquiro bato ahtariquiro “Peca”, wame tiri. Sa yero tiquinare tutuayere ohori apequiro pehe. Ahri yehpapũre deco mehna ijiyequina docapũ peyequina masare

wejē dutiri. Cahme wejēñe mehna, ɯjɯa ahbaye mehna, dohatiye mehna, wahiquina nɯɯɯɯɯɯ cǰēna usuayequina mehna peyequina masare tiquina wejēatire cūri tiquinare.

⁹ Came pititiaro ñehedire tɯhrē tuhasa Cordero apero ñehenore tɯhrēdi tja. Tiquiro sa tɯhrēgū altar docapɯ Jesu yequinare tiquina wejēdiquina jeripohnarine ihñɯɯ. Cohācǰū yere tiquina yahuri buhiri, “Jesu yequina ijiaja”, tiquina ni yahuri buhiri tiquinare wejēdi jiri. ¹⁰ Tiquina sañuducuye ohō saha nidi Cohācǰūre:

—Mɯhɯ ɯsā pɯhto, ñañe mariegɯ, ni mehoñe mariegɯ, mɯhɯ nidiro sahata yegɯ ijire mɯhɯ. ¿Ahri yehpa cǰēnare, ɯsāre wejēdiquinare dɯhse ijigū buhiri dahreitjari mɯhɯ? ni sañuducuri tiquina.

¹¹ Sa yero tiquinare yehseye suhti yoaye suhtire ohori. Tiquinare sa ohoro ohō saha nidi tiquinare:

—Sorñña. Apequina mɯsa acaye Jesu yequina mɯsa yeriro sahata yojopɯ gūhɯre quehnoañe buheyere buheniñe nine. Mɯsare tiquina wejēdiro sahata tiquina gūhɯre tiquina wejē pehoato dɯhsarñe. Sa yena tiquinare ijipihtiyequinare tiquina wejēato pano mehenogā sorñña mɯsa, nidi tiquinare.

¹² Came ihcā omope ñehedire tɯhrē tuhasa Cordero apero ñehenore tɯhrēdi tja. Tore tiquiro sa tɯhrēgūta tutuaro yehpa ñuhmidi. Sa yero asū deco cǰūno ñiniquiro wahari. Ñini suhtiro yero saha ñiniquiro wahari. Sa yero asū ñami cǰāno dii yero saha sohāriquiri wahari. ¹³ Sa ye ñahpicoha paca yehpapɯ bora dijiaa wahari. Yucɯ dɯca yahsayere wihnono wē bure dijioro saha ñahpicoha paca bora

dijiaa wahari. ¹⁴ Sa yero uhmuse butia wahari. Papera tunure mari torẽgũ bajuero saha bajuerari uhmuse. Sa ye ijipihtiye canu cju gãhu, nucupo gãhu ape siepu esaducari. ¹⁵ Sa wahagũ ihñañe, ahri yehpa cjeña puhto a canu cju cje utã wuhusepu duhtiri. Apequina puhto, surara puhto, doeri cje opana, tutuayequina, ijipihtiyequina tiquina cahacjeña, cahacjeña ijieyequina gãhu topata duhtimedí. ¹⁶ Sa duhtiye, canu cjure, utã wuhuse gãhure ohõ saha nidi:

—Usã bui bora pjeya. Usãre nuõña. Siquiro puhtorore, dujiropu dujiriquireore cue yuhduaja. Cordero usãre ñano buhiri dahrerota. Sa yena nuõña usãre. ¹⁷ Ijipihtiyequinare tutuaro buhiri dahreati deco iji tuhasare. Sa ye ti buhiri dahreatire ne ihcãquiro duhtiriquireo ihcãno sahasi, nidi tiquina ijipihtiyequina.

7

Israe masa pagurire Cohãcjũ tiquireo wame ña ohõatire yahuahye Ñu

¹ Came pititiaro angelere ihñañ. Tiquina ijipihropu wahari. Ihcãquiro nortepu waharo topu ahtari wihnonore ahtaeragũ yeri. Apequiro surpu, apequiro asũ muja taropu, apequiro asũ sajãnopu wahaye, nortepu wahariquireo yero saha yeri tiquina gãhu. Sa yero ahri yehpapu, pajiri mapu gãhure ne wihnono ahtaerari. Ne ihcãdu yucugure wihnono ñuhmigũ yerari. ² Sa yegu apequiro angelre ihñañ tja. Asũ muja taropu ahtaro nidi tiquireo. Cohãcjũ catiriquireo tiquireo wame ña ohõnore ne cãhtaro nidi tiquireo. Sa

ne cãhtaro apequina pititiaro angelere tiquiro sañuducuri. Tiquina angele pehe ahri yehpare, pajiri ma gũhare Cohãcjũ tiquiro ñano wahagũ ye dutinohriquinapũ ijiri. ³ Tiquinare sañuducuro ohõ saha nidi angel:

—Cohteniña. Cohãcjũ cahacjẽna tiquina wũhdoa pacare tiquiro wamene ohõna tana niaja. Æsã sa ohõato pano ahri yehpare, pajiri mare, yucari gũhare ñano wahagũ yeracãhña m̄sa, nidi tiquiro apequina pititiaro angelere.

⁴ Sa yero Cohãcjũ tiquiro wame mehna tiquina wũhdoa pacare tiquina ohõatiquinare “Ohõpequina ijire”, ni yahuri yahure ihcãquiro. Israe masa doce cururi cjẽna ciento cuarenta y cuatro mil masa tiquina ohõatiquina ijiñohti. ⁵ Ahriquina ijiñohti tiquina ohõatiquina: Doce mil masa Judá panamena iji turiayequina tiquina ohõatiquina ijiri. Apequina doce mil masa Rubẽ panamena iji turiayequina tiquina ohõatiquina ijiri. Apequina doce mil masa Gad panamena iji turiayequina tiquina ohõatiquina ijiri. ⁶ Apequina doce mil masa Aser panamena iji turiayequina, apequina doce mil masa Neftalí panamena iji turiayequina, apequina doce mil masa Manase panamena iji turiayequina tiquina ohõatiquina ijiri. ⁷ Apequina doce mil masa Simeo panamena iji turiayequina, apequina doce mil masa Leví panamena iji turiayequina, apequina doce mil masa Isacár panamena iji turiayequina tiquina ohõatiquina ijiri. ⁸ Apequina doce mil masa Zabulón panamena iji turiayequina, apequina doce mil masa José panamena iji turiayequina, apequina doce mil masa Benjami panamena iji turi-

ayequina tiquina ohōatiquina ijiri. Topequinata ijipihtiyequina masa ciento cuarenta y cuatro mil tiquiro wame mehna tiquiro ohōatiquina ijiri.

*Peyequina yehseye suhti sañañequinare yahuahye
Ñu marine*

⁹ Came peyequina masare ihñaa. Ijipihtiye yehpari cjēnare, ijipihtiye cururi cjēnare, ijipihtiye yahuducuyere yahuducuyequinare, ijipihtiye macari cjēnare peyequinare Cristore cahmeñequina dihitare topa ducuyequinare ihñaa. Puhoro dujiro poto, Cordero caha ducuri tiquina masa. Peyequina masa ijiri. Sa ye queo pehoyequina ijierari. Yehseye suhti sañañequina ijiri tiquina. Sa ye iqui pohnarine caori. ¹⁰ Sa ye tiquina ijipihtiyequina ohō saha ni tutuaro sañuducuri:

Cohācjū ijire usāre yahdhoriquiro. Tiquiro dujiropu dujiriquire ijire. Cordero gāhu usāre yahdhoriquiro ijire, ni sañuducuri tiquina.

¹¹ Sa ye ijipihtiyequina angele, Jesu yequina puhtoā gāhu, sijoro saha bajuyequina mehna puhoro dujiro cahapu ducuri. Sa ducuye tiquiro dujiro poto dusepe curi mehna quehe sa, Cohācjūre ño peori. ¹² Ohō saha ni ño peori tiquina:

Sa tjire. Cohācjū usā puhto, mūhure quehnoano yahuducuaaja. Quehnoa yahdhuagu ijire mūhu. Masi pehogu ijire mūhu. Mūhure “Quehnoare”, niaja. Mūhure ño peoaja. Tutua yahdhuagu ijire mūhu. Mūhu tutuaye mehna yerigu ijire mūhu. Sa ijiducugu ijire

m̄h̄h̄ ijipihtiye decori. Sa tjire, ni ño peori tiquina.

¹³ Sa yero ihcãquiro Jesu yequina p̄h̄toa mehna cjãno ȳh̄h̄are sinituri:

—¿Ahriquina yehseye suhti sañañequinare masiajari m̄h̄h̄? ¿Tiquina ahtarirore masiajari m̄h̄h̄? ni sinituri ȳh̄h̄are.

¹⁴ Tiquiro sa nigũ t̄h̄hoḡh̄,

—Masiedaja, ni ȳh̄htii.

—¿Noa ijjajari tiquina? ni sinituu tiquirore.

Ȳh̄h̄ sa nigũ t̄h̄horo ohõ saha nidi ȳh̄h̄are:

—Ahriquina ña ȳh̄d̄h̄aro ȳh̄d̄ari deco ijigũ ihcãno sahayequina ijire. Tiquina suhti cosenohriquina tiquina ijiro saha Cordero tiquiro dii cohãno mehna tiquina ñañene cosenohriquina ijire. Sa ye quehnoano yehseye suhti sañañequina ijire.

¹⁵ Sa tiquiro cosenohriquina ijiye Cohãcjũ dujiro poto tiquirore sa ño peoducure. Decoripe, ñaminipe tiquirore sa ño peoducure, pahia Cohãcjũ w̄h̄h̄p̄h̄ tiquina yeriro saha. Sa yero tiquina mehna sa ijiducuro, tiquinare yedohorota Cohãcjũ “Sijoro saha wahari”, nino. ¹⁶ Ne pari turi ̄h̄j̄h̄a ahbasi tiquina. Sa ye ne aco w̄h̄osi tiquina. Ne asũ deco cjãno asiyere tiquina asiye posi. Tutuaro asiye tiquinare ñano ȳh̄d̄h̄ḡh̄ yesi. ¹⁷ P̄h̄toro dujiro poto ducuriquiro Cordero tiquinare ihña ihborota. Ovejare ihña ihboriquiro yero saha tiquinare ihña ihborota. Sa yero mári pohterip̄h̄ catigũ yeye mári pohterip̄h̄ tiquinare ̄h̄m̄h̄ tã cãnota, ovejare ihña ihboriquiro tiquiro ̄h̄m̄h̄ tã cãno saha.

Sa yero sa bucueducugũ yerota tiquinare.
Sa ye ne pari turi utisi tiquina, nidi Jesu
yequina pũhtoa mehna cjãno yũhũre.

8

*Seis papera tunurine tiquina piha ñehedire tũhrẽ
tuhasaro aperore tũhrẽahye tja Cordero*

¹ Seis papera tunurine tiquina piha ñehedire
tũhrẽ tuhasaro aperore tũhrẽdi tja Cordero.
Tiquiro sa tũhrẽ tuhasagũ hora deco topũ
ũhmũsepũ quehnoano dihta mariaa wahari. ² Sa
yegũ siete angelere Cohãcjũ poto ducuyequinare
ihñãũ. Sa yero tiquinare siete cornetarire ohori
apequiro. ³ Apequiro angel uru pare bueye
ehme sitiyaere pose yeati pare cœoriquiro altar
cahapũ esa, ducuri. Topũ tiquiro ducugũ peye
ehme sitiyaere tiquirore ohori ijipihtiyequina
Cohãcjũ yequina tiquirore tiquina sinidi mehna
moreatire. Sa yero uru altarpũ Cohãcjũ dujiro
caha ijiri altarpũ ti ehme sitiyaere bueri Cohãcjũre.
⁴ Sa ye angel tiquiro cœori pa cjẽ ehme sitiyaere
altarpũ tiquiro poho siteri bato ti ehme sitiye cjẽ
ohmeo Cohãcjũ yequina tiquirore tiquina sinidi
mehna mũjaa wahari. ⁵ Sa wahari bato altar cjẽ
nitine ti papũ wehe sãa tuhasa, yehpapũ doque
cũri. Tiquiro sa doque cũgũta mia sitedoqueo,
tutuario ƣpo pari. Sa yero sijoro saha ijiro bisi
maa, yehpa ñuhmi maari.

Cornetarire yahuahye Ñũ

⁶ Came siete angele tiquinape tiquina corne-
tarire putie tee nidi.

7 Ihcãquiro angel tiquiro yariare puti m̄htari. Tiquiro sa putigũ aco paca ȳs̄h̄aye paca, peca mehna, dii mehna moreñe paca yehpap̄ doque dijiori. Sa doque dijiogũta yehpa ʉjũa wahari. Ohõ puno ʉjũri: Ahri yehpa deco esaro taro yemehno ʉjũa wahari. Sa yero to puno poseta yuc̄ari gũh̄, taa gũh̄ ʉjũa wahari.

8 Angel ihcãquiro tiquiro sa puti m̄htari bato apequiro angel tiquiro yaria cornetare putiri tja. Tiquiro sa putigũ pajid̄ c̄n̄h̄ yero saha bajud̄ quehnoano ʉjũducud̄ pajiri map̄re waha maa ñojoaa wahari. Sa yero yehpa ʉjũriro puno to punota pajiri ma dii ma dojoa wahari. ⁹ Sa ye pajiri ma cjẽna wahi deco mehna meheno esaboro yariaa wahari. Sa ye tope yuc̄sari gũh̄ minia wahari pajiri map̄re.

10 P̄h̄aro angele tiquina putiri bato apequiro angel gũh̄ tiquiro yaria cornetare putiri tja. Tiquiro sa putigũ pajiria ñahpicoha, sihãria yero saha asiria yehpap̄ bora sa quehea wahari. Ahri yehpa cjẽ m̄ari deco mehna meheno esaboro tope m̄ari bui bora sa quehea wahari ñahpicoha. Tope m̄ari pohteri bui bora sa quehea wahari. ¹¹ Tope m̄arita sũẽne m̄ari wahari. Sa wahagũ peyequina masa ti m̄ari cjẽ acore sihnime, yariaa wahari. Tia ñahpicoha “Sũẽnia”, wame tiri.

12 Ihtiaro angele tiquina putiri bato apequiro angel gũh̄ tiquiro yaria cornetare putiri tja. Tiquiro sa putigũ asũ deco cjũno, ñami cjũno gũh̄ deco mehna meheno esaboro dojoa wahari. Ñahpicoha pari gũh̄ deco mehna meheno esaboro tope pacata dojoa wahari. Tope paca ʉhm̄se cjẽ

paca quehnoano buhrioerari. Decop_u pititia hora waro asū deco cjāno ne buhrioerari. Ñamine pititia hora waro asū ñami cjāno, ñahpicoha pari gūh_u ne buhrioerari.

¹³ Came ihñadoque m_uou tja. Ʋhm_usep_u w_uriquiore cac_ure ihñ_u. Sa yeg_u tiquiro sañuducug_u t_uhou. Ohō saha nidi tiquiro:

—Ñ_a y_uhd_uare. Ñ_a y_uhd_uare. Ihtiaro angele d_uhsari yojop_u putiatiquina. Tiquina putiri bato ñ_a y_uhd_uaro waharota. Sa wahag_u ahri yehpap_u ijiyequina ñ_a y_uhd_uaro y_uhd_ueta, nidi tiquiro.

9

¹ Came pititiaro angele tiquina putiri bato apequiuro angel tiquiro yaria cornetare putiri tja. Tiquiro sa putig_u ñahpicoha yero saha ijiriquiro angel Ʋhm_usep_u bora dijia tariquiore ihñ_u. Sa yero tiquirore Ʋhc_uāri cope cjā sawire oho. ² Sa yero tiquiro ti copere tiquiro pōog_u peca ohmeo wijiari. Pajiri peca cjē ohmeo yero saha pajiro ohmeo wijiari ti copere. Sa wijiario ti ohmeo duita asū deco cjānore, Ʋhm_use gūh_ure butia wahag_u yeri. ³ Sa ye ti ohmeo puhiap_u ijiyequina poreroa yehpap_u ahtari. Sa ye cutipa tiquina tutuaro purīno saha tiquina gūh_u tutuaro purīdi. ⁴ Sa yero taare, yuc_urire, apeye oteyere ñano ye dutierari tiquinare. Masa dihitare ñano ye dutiri tiquinare. Cohācj_u wamene tiquina w_uhdoa pacare ohōmehneñequina dihitare ñano ye dutiri tiquinare poreroare. ⁵ Sa ñano ye dutieperota tiquinare wejē dutierari. Tiquinare wejē dutieraperota ihcā omope asūri waro tiquinare ñano purīg_u ye dutiri. Cutipa toaye tiquina

purĩno saha purĩgũ yeyequina ijiri poreroa gũhũ.
⁶ Tiquinare tiquina sa purĩgũ yegũ masa yariaa duaeta. Tiquina sa yaria duepegũta tiquinare yaria dutisi.

⁷ Poreroa pehe caballoa yero saha bajuri. Tiquina cahme wejẽato pano caballoare tiquina suhti sãariro saha sa bajuyequina ijiri tiquina poreroa gũhũ. Tiquina dapu paca bui pũhtoa pesaye behtori uru behtori yero saha bajuri. Tiquina wũhdoa paca masa yero saha bajuri.

⁸ Tiquina poari numia poari yero saha ijiri. Sa ye tiquina upiri yayia upiri yero saha ijiri.

⁹ Jeripohna cahmotari cahsero come cahsero yero saha bajuri tiquina cutiro. Sa ye tiquina wũgũ peyequina caballoa omañequina tiquina omano saha tiquina wũgũ bisiri. Caballoa tunuñe paca wejeyequina tiquina cahme wejẽnopũ wahaye, tiquina bisiro saha bisiri poreroa wũgũ. ¹⁰ Sa ye cutipa picõno tiro saha, toaria tiquiro curo saha ijiri tiquina poreroa. Sa ye tiquina toaye paca mehna toaye, ihcã omope asũri waro masare purĩgũ yeri. ¹¹ Sa ye tiquina pũhoro tiyequina ijiri. Uhcũari cope upũro ijiri tiquina pũhoro. Tiquiro angel ijiri. Hebreo ye mehna Abadón wame tiri tiquiro. Griego ye mehna Apolión wame tiri. (Apolión “Dojomehneniquiro” nino nine.)

¹² Poreroa masare ñano tiquina purĩgũ yeri bato ahri tiquina ñano yũhdũ mũhtariro pihitia wahari. To bato pũa taha pari turi ñano yũhdũeta masa.

¹³ Came ihcã omopequina angele tiquina putiri bato apequiro angel tiquiro yaria cornetare putiri

tja. Tiquiro sa putigũ Cohãcjũ caha ducuri altarpũ uru altarpũ yahuducuye bisi wijiario ca tari. Ti altar cjẽ sahari pititia saharopũ yahuducuye bisi wijiario ca tari. ¹⁴ Sa yahuducuro cornetare putiriquiro angelre yahuri:

—Eufrates wame tiri ma pajiri mapũ peresupũ ijiyequinare angelere wioya. Tiquina pititiaro angele ijire, nino ca tari.

¹⁵ Sa nigũ tũhoro angel pehe tiquinare pititiarore wiori, peyequina masare wejẽatiquinare. Ahri cahmare, ahri asũre, ahri decore, ahri horare queoro cohteye nidi tiquina pititiaro angele. Tiquina cohteriro esa tuhasare. Sa ye wejẽne tee nine. Ijipihtiyequina deco esaboro caha masare wejẽatiquina ijire. ¹⁶ Sa yegũ tiquina yequina surarare “Ohõpequina ijire”, tiquina nigũ tũhou. Tiquina caballoa bui pesayequina ijiri. Doscientos millones surara ijiri.

¹⁷ Sa yegũ caballoare tiquina bui pesayequina gũhũre ihñaaũ. Sa ye caballoa bui pesayequina tiquina jeripohnarine cahmotaye suhti come suhti sohãne suhti, yahsaye suhti, bojoyaye suhti ijiri. Sa ye caballoa tiquina dapu paca yayia sohãnequina yero saha bajuri. Tiquina dũseripũ peca, ohmeo, azufre wame tiye ohmeo gũhũ wijiari. ¹⁸ Sa ye caballoa dũseripũ wijiaye masare wejẽdi. Ijipihtiyequina deco mehna meheno esaboro waro topequina masare wejẽdi. Sa ye peca mehna, ohmeo mehna, azufre mehna peyequina masare wejẽdi. ¹⁹ Tiquinare caballoa dũseri mehna wejẽdi. Sa ye caballoa picõri mehna wejẽdi tja. Tiquina picõri sohtoapũ añaa dapu paca

yero saha bajuri. Sa ye tiquina picõri mehna ñano yeri tiquina masare.

²⁰ Peyequina masa yarieyequina tiquina wejẽ dũhariquina pehe tiquina ñañe yerire ne duhuerari. Watĩare ño peo duhuerari. “Cohãcjũ ijire”, tiquina niñe queoye gũhũre ño peo duhuerari. Ti queoye uru mehna, plata mehna, bronce wame tiye come mehna, utã mehna, yucari mehna tiquina yeri queoye ijiri. Sa ye ti queoye pehe ihñedari. Tũhoerari. Tiniedari. ²¹ Peye ñañe gũhũre tiquina ne bũjũa witierari. Masare tiquina wejẽdire, tiquina numia mehna tiquina ñano yerire, tiquina yaqueri gũhũre ne bũjũa witierari tiquina. Sa ye masare ujuayequina yayia tiquina yero saha yeye, ti gũhũre ne bũjũa witierari tiquina.

10

Meheni tunugãre papera tunugãre ne cãhtahye angel

¹ Came apequiro tutuariquiro angel ẽhmũsepũ tiquiro dijia tagũ ihñãũ. Ehmeo curua watoapũ ahtari. Sa yero buheni da tiquiro dapu bui pẽsari. Tiquiro wãhdoã asũ deco cjũno yero saha asi siteri. Tiquiro ñecari ẽjũri peca yero saha bajuri. ² Sa yero meheni tunugã papera tunugãre tiquiro pãri tunugãre cãori tiquiro. Tiquiro dahpocã poto pehe cjã dahpocã mehna pajiri mapũ cãhta cũri. Tiquiro dahpocã cũ pehe pehe mehna dihtapũ cãhta cũri. ³ Sa ducuro yayia tiquina sañuducuro saha tiquiro tutuaro sañuducuri. Tiquiro sa sañuducuri bato siete ẽpoã yahuye ca tamedĩ.

⁴ Tiquina sa yahugũ tãhogũ ojoa dũcami. Yũhũ sa ojoa dũcagũta ãhmũsepũ yũhũre yahuducuro ca tari.

—Siete ãpoa tiquina nidire apequinare yahueracãhãa. Sa yegũ tire ojoa nedacãhãa, nino ca tari yũhũre.

⁵ Tiquiro sa nidi bato pajiri mapãre cãhta cũ, dihtapãre cãhta cũriquiro angel tiquiro omoca poto pehe siõdoque mũori ãhmũsepũ. ⁶ Sa siõdoque mũono Cohãcjũ sa catiducuriquiro wame mehna wame peori. Tiquiro Cohãcjũ pehe ijipihtiyere ãhmũsere, ãhmũse cjẽne, ahri yehpare, ahri yehpa cjẽne, pajiri mare, pajiri ma cjẽne yeriquiro ijire. Sa yero ohõ saha nidi angel:

—Cohãcjũ mehna poto nii niaja. To punota cohtenatja. ⁷ Seis angele cornetarire tiquina putiri bato apequiro angel putigũ Cohãcjũ panopũ tiquiro “Ohõ saha yeitja” nidiro sahata yerota. Panopũ masare tire quehnoano yahuerahye. Came tiquiro cahacjẽnare, tiquiro yere yahu mũhtariquina pehere quehnoano yahu pehoahye tiquiro. Ti tiquiro yahu cũrire yojopãre yerota tiquiro, nidi angel.

⁸ Tiquiro sa nidi bato ãhmũsepũ yũhũre yahuducuriquiro pari turi yahuducuro ca tari tja. Ohõ saha nino ca tari yũhũre:

—Pajiri mapã cãhta cũriquiro dihtapã cãhta cũriquiro siquiro angel cahapũ wahaya. Sa wahagũ papera tunugãre tiquiro cãori tunugãre neña, nino ca tari yũhũre.

⁹ Tiquiro sa nigũ tãhogũ angel cahapũ wahaũ. Tiquirore papera tunugãre yũhũ sinigũ tãhoro ohõ saha ni yũhtiri yũhũre:

—Neña. Sa yegm ahri tunu papera tunugãre ihyaya. Mmhm coã ihyagã umi yero saha quehnoano bisirota. Mmhm paarm mmhm ihya sõri bato smẽñe waharota, nidi ymhure.

¹⁰ Tiqairo sa nigã tãhogm ti tunugãre angelre ymh nedi bato ihyam. Ymh coã ihyagã umi yero saha bisiri. Ymh ihya sõri bato ymh paarm smẽno wahadm. ¹¹ Ymh sa ihyari bato ohõ saha nidi ymhure:

—Pari turi ijipihtiye macari cjẽna, ijipihtiye yehpari cjẽna, peye yahuducuyere yahuducuyequina, tiquina pãhtoa gũhm came tiquina dahse wahatire yahuyuya mmhm, nidi ymhure.

11

Pmaro Cohãcjã yere yahuatiquinare yahu ojoahye Ñu marine

¹ Came ymhure queodure ohori Cohãcjã. Tuadm puno yoadm ijiri tm. Ture ohoro ohõ saha nidi ymhure:

—Ya wmhure queogm wahaya. Ti wmh cjã altar gũhure queoya. Sa yegm ti wmharm ymhure ño peoyequinare queoya. ² Sopecaha wijia sadmari paare quehnoari paare queoeracãhña. Ti paa ymhure cahmeeñequinare tiquina cõri paa ijire. Tiquina cuarenta y dos asõri waro Cohãcjã ya macare, ti maca cjẽna gũhure ñano yeeta. Sa yegm queoeracãhña tiquina ya paare quehnoari paare. ³ Sa yegm yeere yahuatiquinare pmarore ohoutja. Mil doscientos sesenta decori waro yeere yahueta. Masa dija suhtire sañañequina ijietta tiquina ymh yahu dutiyequina, ni yahuri ymhure.

4 Ahri yehpa cjēna p̄h̄toro poto p̄ad̄u Olivo wame tiye c̄m̄ ducure. P̄ad̄u sih̄a peoye c̄m̄ ḡh̄u ti c̄m̄ cahap̄u ducure. Ti c̄m̄ mehna queoye mehna ȳh̄u buheḡu ahriquina p̄aro mari p̄h̄toro yere yahuyequina ti c̄m̄ yero saha ijire. 5 Sa ye tiquinare ih̄na tuhtiyequina tiquinare ñano ye duaḡu tiquina pehe d̄seri c̄j̄ peca mehna ʘj̄a pehoeta tiquinare ih̄na tuhtiyequinare. Sata tiquinare ñano yeyequinare wej̄eta tiquina p̄aro mari p̄h̄toro yere yahuyequina pehe. 6 Sa ye tiquina p̄aro acoro ahta dutieraḡu acoro ahtasi. Sa yero mari p̄h̄toro yere tiquina yahuro puno acoro ahtasi. Sa ye m̄arine dii m̄ari wahaḡu yeeta tiquina. Sa ye ahri yehpare ñano wahaḡu yeeta. Ijipihtiye d̄h̄se ijiyere, ijipihtiyequina d̄h̄se ijiyequinare masare ñano wahaḡu yeeta. Tiquina cahmeno sahata sa ñano wahaḡu yeeta ahri yehpare.

7 Tiquina sa ye pehoḡu ʘhc̄āri copep̄u ijiriquiro ñariquiro n̄c̄u c̄j̄ano wijiariota. Sa wijiario Coh̄c̄j̄u yere yahuyequina mehna cahmequenota. Sa cahmequeno tutua ȳhd̄d̄caro tiquinare wej̄enota. 8 Tiquiro sa wej̄edi bato tiquina paḡuri pajiri maca c̄j̄a mahap̄u cuñaeta. Yahuyequina p̄h̄torore tiquina quē biha wej̄edi maca ijire ti maca. Ti maca cjēna ñañequina ijiye Sodoma cjēna, Egipto cjēna yero saha ijire. 9 Sa cuñañe ihtia deco quehnoano cuña, ape deco deco mehna tiquina paḡuri mahap̄u cuñaeta. Sa ye ijipihtiye yehpari cjēna, ijipihtiye cururi cjēna, ijipihtiye yahuducuyere yahuducuyequina tope decori waro tiquina paḡurire ih̄naducuenta. Sa ye tope decori waro tiquina paḡurire ya dutisi. 10 Tiquina

sa yariariquina ijigũ ihñañe ahri yehpa cjëna bucueeta. Sa bucueye bose decore yeye, tiquina basi apee borore sa oho quëeta. Tiquina p̄aro Cohãcjũ yere yahuyequina masare ñano ȳhdugũ yeriquina ijiahye. Sa ye tiquina sa yariagũ ihñañe bucue ȳhdæeta ahri yehpa cjëna.

¹¹ Sa yero ihtia deco ape deco deco mehna bato Cohãcjũ tiquina paḡr̄ire masonota. Tiquiro sa masogũ tiquina pari turi wahcãd̄caeta. Tiquina sa wahcãd̄cagũ ihñañe ijipihtiyequina cue ȳhdæeta tiquinare. ¹² Came tiquina p̄aro ãhm̄sep̄a tutuaro yahuducugũ t̄hoeta. Ohõ saha ninota tiquinare.

—Ohõp̄a m̄ja taya masa, ninota.

Tiquiro sa nigũ t̄hoye ehmeo curua watoa m̄jaa wahaeta. Tiquina yabiriquinare m̄jagũ ihñaeta masa. ¹³ Tiquina sa m̄jagũta yehpa tutuaro ñuhminota. Sa ñuhmigũ ti maca cjë w̄huse peye bora dijiaa waharota. Sa ye yehpa ñuhmino mehna siete mil masa yariaa wahaeta. Apequina d̄hsariquina pehe acuaa wahaeta. Sa ye Cohãcjũre ãhm̄use cj̄n̄ore “Tutuaḡa ijire” ni ño peoeta tiquirore.

¹⁴ Ahri ijipihtiyequina sa wahari bato p̄a taha masa ñano ȳhd̄a tuhasariquina ijietta. Tiquina sa ȳhd̄ari batogãta pari turi duita masa ñano ȳhdæeta tja.

Seis cornetarire tiquina putiri bato apequiro putiahye

¹⁵ Came seis cornetarire tiquina putiri bato apequiro angel tiquiro yariare putiri. Tiquiro sa

putigũ ʌhmũsepũ tutuaro yahuducuye ca tari. Ohõ saha nino ca tari:

Yojopũ mari Pacũ, Cristo mehna ahri yehpa cjẽna pũhtoajieta. Sa yero pũhtoro sa ijiducurota Cohãcjũ, nino ca tari.

¹⁶ Sa ye Cohãcjũ poto pũhto dujiyepũ dujiyequina veinticuatro Jesu yequina pũhto Cohãcjũ poto quehe sa, tiquiroro ño peori. ¹⁷ Sa ño peoye ohõ saha nidi:

ʌsã pũhto Cohãcjũ, tutua yũhdũagũ ijire mũhũ. Mũhũ panopũ sa ijiducuahye. Sa yegũ yojopũ gũhũre sa ijiducure. Camepũ ahtaũta mũhũ. Mũhũ tutuaye mehna masa tiquina pũhto mũhũ ijidũcagũ “Quehnoare” niaja mũhũre. ¹⁸ Ijipihtiyequina ahri yehpa cjẽna mũhũre cahmedariquina mũhũ mehna usuamedi. Yojopũre tiquinare mũhũ buhiri dahreati pje ijire. Yariariquina gũhũre mũhũ buhiri dahreati pje ijire. Sa yero mũhũ yequina pehere quehnoañene tiquina yeri wapare mũhũ ohoati pje ijire. Ihquẽquina tiquina mũhũ cahacjẽna mũhũ yere yahu mũhtariquina ijire. Sa ye tiquina, arequina mũhũ yequina mehna ijipihtiyequina mũhũre ño peoyequina ijire. Sa yegũ pũhtoare, ihyo ijiyequina gũhũre mũhũ yequina tiquina ijiri wapa quehnoano yeita mũhũ. Sa yero ahri yehpa cjẽnare dojomehne cohteriquinare mũhũ cohãti pje ijire yojopũre, ni ño peori pũhto Cohãcjũre.

¹⁹ Tiquina sa yeri bato ʌhmũse cjã wũhũ Cohãcjũ ya wũhũ tiquiro põori wũhũ ijiri. Sa yena ti

wuhupɛ ijiri acarore ihñau. Ti acaro puhiapɛ Cohãcjũ masare tiquiro yedohoatire yahuri pũ sañari. Yuhɛ sa ihñagũta mia sitedoqueo, upo pa maari. Sa yero sijoro saha ijiro bisi maa, yehpa ñuhmi maa, aco paca yusɛaye paca uhmɛsepɛ peye bora dijia tari.

12

Numino gũhare pinono gũhare yahuahye Ñu

¹ Came ahri yehpa dɛhse wahatire uhmɛsepɛ ihñori. Tiquiro sa ihñori ihyo waro ijierari. Ohõ saha ihña muhtaɛ: Uhmɛsepɛ numinore ihñau. Ticoro suhtiro asũ deco cjũno yero saha asi siteri. Sa yero asũ ñami cjũno bui ducuri. Pũhtoro pesari behto borore doce ñahpicoha paca cɛori behtore pesaricoro ducuri. ² Sa yero mehenogã dɛhsari ticoro pohna tiato. Sa yero ticoro sañuducuri. ³ Came pari turi ihñau uhmɛsepɛ tja: Pajiriquiro pinonore sohãriquiore ihñau. Siete dapu paca tiriquireo ijiri. Ijipihtiye tiquireo dapu paca pũhtoa pesaye behtori borore pesaye dapu paca ijiri. Sa yero diez waro sahari tiriquireo ijiri tiquireo. ⁴ Tiquiro picõno mehna ñahpicoha pacare wahba sitedoque dijiori yehpapɛ. Ijipihtiye ñahpicohare deco esaboro caha wahba sitedoque dijiori. Sa yero numino pohna tiaticoro poto ducuri pinono. Ticoro macɛnogã bajuagã tiquirogãre ihyaro taro nimesi. ⁵ Camegãta cɛo tuhasari nijinogãre. Ijipihtiye yehpari cjẽna pũhtoro ijiatiquiro ijiri tiquirogã. Tiquiro sa pũhtoro tutuariquireo ijigã, masa tiquirore yuhdɛdɛcaye ihcãno sahasi. Tiquiro sa masa bajuagũta Cohãcjũ tiquiro dujiro

cahapu tiquirogãre ne cãa wahari. ⁶ Tiquiro sa yegũ numino pehe masa marienopu duhti cãa wahari. Cohãcjũ tiquiro quehnoyuriropu duhti cãa wahari ticoro. Topure mil doscientos sesenta decori waro Cohãcjũ ticorore ihña ihbori.

⁷ Coã waropure uhmusepu cahme wejẽ ducahye. Miguel wame tiquiro angel tiquiro yequina angele gãhu pinono mehna cahmequeahye. Tiquina sa cahmequegũ pinono tiquiro yequina angele mehna Miguel gãhu mehna cahmequeahye. ⁸ Sa ye Miguel gãhu pinonore yuhducahaye. Sa yero pinono yequina angele gãhure uhmusepu iji nemo dutierahye. ⁹ Sa yero pajiriquiro pinonore cohã cãhye Cohãcjũ. Tiquiro pinono watĩnota ijiro nidi. Satana wame tiquiro ijiri. Panopu tiquiro pinono pagu saha bajuriquiro ijiahye. Sa yero ijipihitiri yehpa cjẽnare ni mehoriqiro ijire. Tiquirore tiquiro yequina angele mehna yehpapu cohã dijioahye.

¹⁰ Came uhmusepu sañuducuro ca tagũ tãhou: Yojobure mari Pacu masare yuhduori. Yojobu pũritare mari Pacu mari puhtoro ijiro ahtari tiquiro tutuayere ihño taro. Sa yero tiquiro ohoriquiro Cristo gãhu tiquiro puhtoro ijiyere tiquiro tutuayere ihñori ijipihitiyequinare. Watĩnore uhmusepu ijiriquirore yehpapu cohã dijiori. Sa yero tiquiro tutuayere ihñori mari Pacu. Tiquiro watĩno pehe decoripe, ñaminipe Jesu yequinare “Ahriquina ñañequina ijire”, ni yahusãno niahye mari Pacure. Sa yero mari acayere Jesu yequinare yahusãriqiro ijiahye. ¹¹ Cristo Cordero

wame tiriquiro tiquiro dii cohãri mehna mari acaye Jesu yequina tiquirore wacũ tutuayequina tiquina ñano yerire tiquiro cohãnohriquina ijire. Sa wacũ tutuayequina ijiye, watĩnore yũhdũdcari. Sa ye quehnoañe buheyere buheye, watĩnore yũhdũdcari. Tiquiro yere buheye apequina tiquinare wejẽ duepegãta, Cristo yere duhuerari. ¹² Sa yena m̄sa uhm̄se cjãna bucueya. Watĩnore yehpap̄ tiquiro cohã dijiogũ ihñana bucueya. Sa yepegãta ahri yehpa cjãna, pajiri ma cjãna gũhũ pejec̄ona wahanata m̄sa pehe. M̄sa cahap̄ dijiari watĩno. Tiquirore buhiri dahreato mehenogã d̄hsare. Sa yero usua yũhd̄are tiquiro. M̄sa cahap̄ tiquiro esagũ pejec̄ona m̄sare tojoagũ yerota tiquiro, ni sañuducugũ t̄hou.

¹³ Sa yero pinono tiquiro cohã dijioriquiro numinore, nijinogã pacorore n̄n̄ tã cãri. ¹⁴ Sa yero ticorore pajiriquiro cac̄ tiquiro w̄ye d̄p̄r̄ire ohori Cohãcjũ, masa marienop̄ ticoro w̄ duhti cãtore. Top̄ ticoro esari bato ihtia cahma quehnoano ape cahma deco waro ticorore ihña ihbori Cohãcjũ. Tiquiro sa ihña ihbogũ pinono ticorore ñano ye masiedari. ¹⁵ Top̄ ticoro ijigũ ihñano pinono acore pajiro puti sitedoqueori ticorore miono taro. ¹⁶ Tiquiro sa yegũ yehpa pehe ticorore yedohori. Pinono d̄serop̄ wijiaye acore yehpa pehe aco ihmi peho cãri. ¹⁷ Sa wahagũ ihñano pinono numino mehna usua yũhd̄ari. Sa usuario ihquẽquina ticoro panamena iji turiayequina mehna cahmequeno wahari.

Tiquina pehe Cohãcjũ dutiyere yeyequina ijiye, Jesu ye buheyere quehnoañe buheyere ne duhueyequina ijiri. ¹⁸ Sa yero pinono pajiri ma dũhtũ cahapũ ducuri.

13

Pũaro nũcũ cjẽnare yahuahye Ñũ

¹ Pajiri ma dũhtũ cahapũ ducugũ, nũcũ cjãnore ti mapũ ijiriquiõre wahcã pahagũ ihñãũ. Tiquiõro pehe siete dapu paca, diez sahari waro cũoriquiõro ijiri. Tiquiõro sahari pũhtõa pesaye behtori borore pesari. Sa yero tiquiõro dapu pacare tiquiõro wamene ojoa ohõri dapu paca ijiri. Ti wame tiquiõro ñano wame tigũ ihña yabiri Cohãcjũ. ² Sa yero tiquiõro nũcũ cjãno yairo dohroriquiõro yero saha bajuri. Sa yero mie yero saha dahpocãri tiriquiõro ijiri. Sa yero yairo sohãriquiõro pajiriquiõrodu yero saha dũsero tiriquiõro ijiri. Sa yero pinono pehe tiquiõro tutuayere ohori nũcũ cjãnore. Sa ohoro tiquiõre pũhtõro dujiõpũ cũno tiquiõro yero saha peyequina masare dutigũ yeri pinono nũcũ cjãnore. ³ Ihcã dapu nũcũ cjãno dapu tiquina wejẽbo cureriquiõro dapu yero saha bajuri. Sa bajuepegũta tiquiõro caminõ pehe yatia wahari. Ti dapu catigũ ihñañe, ihña maria wahari ijipihtiyequina ahri yehpa cjẽna. Sa ihña maria wahaye, nũcũ cjãnore ñõ peori. Sa ye tiquiõro yequina wahari masa. ⁴ Sa ye nũcũ cjãnore pinono tiquiõro tutuayere tiquiõro ohogũ ihñañe masa pehe tiquiõre pinõnore dũsepe curi mehna quehe sa, ñõ peori. Sa ye nũcũ cjãno gũhũre dũsepe curi

mehna quehe sa, tiquiore ño peori. Sa ño peoye ohõ saha nidi:

—Ne apequiro m̄h̄h̄ yero saha tutuariquiro mariedare. Apequiro m̄h̄h̄re ne ȳh̄d̄h̄d̄ca masiedare, ni ño peori masa n̄c̄h̄ cj̄ñore.

⁵ Sa yero tiquiro n̄c̄h̄ cj̄ño “Tutua ȳh̄d̄h̄d̄caḡh̄ ijijaja”, tiquiro niepeḡta Coh̄ãcj̄re tiquiro ñano yahuducuepeḡta sa t̄hotu c̄ãr̄di Coh̄ãcj̄ pehe. Sa yero cuarenta y dos as̄ari waro tiquiro n̄c̄h̄ cj̄ño masare dutinimedi. To punota tiquiro p̄h̄toro ijiḡh̄ cahmedi Coh̄ãcj̄. ⁶ Sa yero tiquiro Coh̄ãcj̄re ñano yahuducuri. Tiquiro wamene, tiquiro ya w̄h̄h̄re, ̄h̄m̄h̄sep̄h̄ tiquiro ijiro cj̄ña ḡh̄h̄re ñano yahuducuri n̄c̄h̄ cj̄ño. ⁷ Sa yero Coh̄ãcj̄ yequinare cahme wej̄ño tiquinare ȳh̄d̄h̄d̄cari. Tiquiro sa yepeḡta sa ih̄ña c̄ãr̄di Coh̄ãcj̄. Coh̄ãcj̄ tiquiro sa ye dutieraḡh̄ yeraboya. Sa yero ijipihtiyequina ahri yehpa cj̄ña bui p̄h̄toro ijinimedi n̄c̄h̄ cj̄ño. Ijipihtiye cururi cj̄ña bui, ijipihtiyequina macari cj̄ña bui, yehpari cj̄ña bui, ijipihtiye yahuducuyere yahuducuyequina bui p̄h̄toro ijinimedi tiquiro. ⁸ Sa ye ijipihtiyequina ahri yehpa cj̄ña tiquiro n̄c̄h̄ cj̄ño poto d̄sepe curi mehna quehe sa tiquiore ño peori. Ahri yehpare Coh̄ãcj̄ tiquiro bajumehneato pano tiquiro yequina ijiatiquinare, sa ijiducuatiquinare tiquina wamene ojoa ohõ tuhasahye. Ti tju tiquiro sa ojoa ohõri tju Cordero tiquina wej̄d̄iquiro ya tju ijire. Ti tju p̄h̄ tiquina wamene ojoa ohõnohedariquina dihita n̄c̄h̄ cj̄ñore ño peori.

⁹ Cahmo tina ijire m̄sa. Sa yena t̄h̄h̄oya. ¹⁰ Ijipihtiyequina masare peresu

yenohatiquinare came tiquinare peresu yeeta. Ijipihtiyequina masa ñose wejẽnohatiquinare tiquinare ñose wejẽeta. Tire masina mari Cohãcjũ yequina ñano yũhdũepenata tiquirore cohãedacũhna. Sa yena tiquirore wacũ tutuũhna.

¹¹ Came apequiro nũcũ cjãnore ihñau tja. Yehpa puhiarũ ijiriquiro wijiagũ ihñau. Pua saharo oveja sahari yero saha bajuye sahari sahari tiriquire ijiri. Sa yero pinono yero saha yahuducuri. ¹² Sa yero nũcũ cjãno iji mũhtariquiro pehe came ijiriquiro pehere pũhtoro sõri. Tiquiro sa pũhtoro sõnohriquire pehe ijipihtiyehpari cjẽnare iji mũhtariquirore ño peogũ yeri. Iji mũhtariquiro nũcũ cjãno tiquina wejẽbo cureriquiro camino yatiriquiro ijiri. ¹³ Sa yero came ijiriquiro nũcũ cjãno tutuaye mehna ye ihñori masa tiquina ihña mariatore. Sa yero masa tiquina ihñonopũ peca pajiri peca mũmũsepe bora dijia tagũ yeri. ¹⁴ Sa yero iji mũhtariquiro ihñonopũ apequiro nũcũ cjãno pehe tutuaye mehna masare mehoru “Ahriquire mũsa ño peoatiquiro ijire”, nino. Sa yero tiquiro masare mehono, iji mũhtariquiro queoyere masare ye dutiri. Tiquiro iji mũhtariquiro ñoseni pji mehna tiquina ñosediquiro ijieperota catiriquiro ijiri. Tiquiro yero saha bajuye queoye ye dutiri apequiro nũcũ cjãno masare. Tiquina sa yegũ Cohãcjũ yabieperota sa ihña cãrĩahye. ¹⁵ Sa yero came ijiriquiro nũcũ cjãno pehe iji mũhtariquiro queoyere catigũ yeri masare ti queoye dutiato saha. Sa yero ti queoyere ño peoeyequinare wejẽ dutiri masare queoye pehe. ¹⁶ Sa yero ijipihtiyequinare tiquina omocari poto pehe,

tiquina wãhdoa paca gãhure oja ohõ dutiri nꝛꝛꝛ cǰãno came ijiriquiro. Ihyo ijiyequinare, pũhtoare, doeri cǰẽ opanare, pejesꝛoyequinare, tiquina cahacǰẽnare, cahacǰẽna ijiyequinare, ijipihtiyequinare tiquina omocarine tiquina wãhdoa paca gãhure oja ohõ dutiri. ¹⁷ Tiquiro iji mũhtariquiro nꝛꝛꝛ cǰãno tiquiro wamene, tiquiro ya numerore oja ohõẽnequinare ne dú dutierari. Sa yero tiquinare dua dutierari.

¹⁸ Tire quehnoano wacũ masiña mꝛsa. Tũho masina ijina nꝛꝛꝛ cǰãno tiquiro ya numerore quehnoano ihña masiña. Ti numero ẽmꝛno wame yero saha ijire. Ti numero seis cientos sesenta y seis ijire.

14

Cohãcǰã tiquiro yũhdũoriquina wahma basayere basahye

¹ Came Siõ wame tidũ cꝛnũ bui ducuriquirore Corderore ihñaũ. Tiquiro mehna ciento cuarenta y cuatro mil masa ijiri. Tiquina tiquiro ye wamene, tiquiro Pacũro ye wame gãhure tiquina wãhdoa pacare tiquina oja ohõnohriquina ijiri.

² Tiquinare yũhũ ihñagũta ẽhmũsepũ yahuducuro ca tari. Pajiri peo bisiro saha ẽpo tutuaro bisiro saha bisiro ca tari tiquiro yahuducuye. Sa yero arpa wame tiyere tiquina bũa pũtẽno saha bisiro ca tari tiquiro yahuducuye. ³ Topũ pũhtoro dujiro cahapũ pititiaro sijoro saha bajuyequina, Jesu yequina pũhtoa gãhũ ijiri. Sa ye tiquina poto ciento cuarenta y cuatro mil masa ducuri. Topũ ducuye, wahma basayere

basaye nidi. Ti basayere tiquina dihita masidi. Cristo y^hd^horiquina dihita ti basayere masidi. Tiquina ahri yehpap^h ijimediquina tiquiro ne m^horiquina ijiri. ⁴ Ne tiquina ihcã tahagã numino mehna ñano yerari. Sa ye Corderore ihña cũñequina ijiye, tiquiro yere sa yeducuyequina ijiri. Sa yero ñañequina mehna ijiyequinare tiquiro y^hd^hoatiquinare nedi Cohãcjũ pehe. Sa tiquiro y^hd^horiquina ijiye, Cohãcjũ yequina ijiatiquina, Cordero yequina ijiatiquina gũh^h iji m^hhtariquina ijiri. ⁵ Sa ye tiquina mehna cjëna ne ihcãquiro ni mehoriquiro mariedare. Sa ye Cohãcjũ tiquiro t^hhotugũ ñañe marieñequina ijiri tiquina.

Ihtiaro angele yahuducu dijioahye

⁶ Came ^hm^hsep^h w^hriquiore angelre ihña^h. Tiquiro ahri yehpa cjënare, ijipihtiye cururi cjënare, ijipihtiye yahuducuyere yahuducuyequinare, ijipihtiye yehpari cjënare, quehnoañe buheyere yahuatiquiro ijiri. Ti buheye ne comesaeraye, sa ijiducure. ⁷ Sa yero angel sañuducuro ohõ saha ni yahuducu dijiori:

—Cohãcjũre cueya. “Tutua y^hd^hag^h, quehnoa y^hd^hag^h ijire”, niña tiquirore. Yojo^hre masare tiquiro buhiri dahreati pje ijiro nine. Tiquiro ^hm^hsere, ahri yehpare, pajiri mare, mári pohteri gũh^hre yeriquiro ijire. Sa yena tiquirore d^hsepe curi mehna quehe sa, ño peoya, ni sañuducuri angel.

⁸ Tiquiro sa nidi bato apequiro angel ^hm^hsep^h w^hriquiore ohõ saha ni yahuducu dijiori:

—Tiquinare cohã cãhri. Pajiri maca Babilonia wame tiri maca cjënare cohã cãhri Cohãcjũ.

Tiquina tiquiro cohãriquina pehe ijipihtiyequina apequinare ñano yegũ yeri. Queheyequina vinore tiquina tutuaro cahmeno saha tiquina ñañene tutuaro cahmeñe, Babilonia cjẽnare ihña cūri. Sa yero Cohãcjũ tiquinare tutuaro buhiri dahreri, ni yahuducu dijiori apequiro angel.

9-10 Tiquina p̄aro angele tiquina sa nidi bato apequiro angel tiquina bato w̄ariquiro ohõ saha ni yahuducu dijiori:

—Ijipihtiyequina n̄c̄c̄ cj̄n̄ore ño peoyequinare, tiquiro queoyere ño peoyequinare, tiquina w̄h̄doa pacare, tiquina omocarine tiquiro wamene oja ohõnohriquina ḡh̄ure buhiri dahrerota Cohãcjũ. Tiquina mehna usuaro, tiquina p̄iritare tutuaro waro buhiri dahreducurota Cohãcjũ. N̄c̄c̄ cj̄n̄ore ño peoyequina ijipihtiyequina pecap̄ wahaeta. Top̄ tutuaro pur̄nota tiquinare peca mehna, azufre wame tiye mehna tiquina wijiãri peca mehna. Quehnoañequina angele, Cordero ḡh̄u tiquina ihñonop̄ ñano ȳhd̄eta tiquina. ¹¹ Ti peca sa ohmeo tiducurota. Ne yatisi. Tiquinare sa pur̄ducugũ yere. Ijipihtiyequina n̄c̄c̄ cj̄no poto d̄usepe curi mehna quehe sa, ño peoyequinare sa pur̄ducurota. Decoripe, ñaminipe sa pur̄ducu cãhnota. Tiquiro queoyere ño peoyequina, tiquiro wamene oja ohõnohriquina ḡh̄u sata ñano ȳhd̄eta, ni yahuducu dijiori angel.

¹² Sa tiquina ñano ȳhd̄ugũ ihñana Cohãcjũ yequina tiquiro dutiyere yena, Jesure cohãedarina ijina, tiquiro yere duhueracãhña. Ñano ȳhd̄epenata Cohãcjũ yere cohãedacãhña.

13 Came ʘhmʘsepʘ yʘhʘre yahuducuro ca tagũ tʘhou. Ohõ saha nidi yʘhʘre:

—Ahrire ojoaya mʘhʘ. Cohãcjũ yequina tiquiore cohãedarina ijina yojopʘre mʘsa yariari bato gʘhʘre bucuena ijire mʘsa, ni yahuducu dijiori yʘhʘre.

Tiquiro sa nidi bato Espíritu Santo pehe ohõ saha ni nemori tja:

—Sa tjire. Poto tjire. Tiquina tutuaro tiquina dahrayere duhu, soeta. ʘhmʘsepʘ tiquina wahagũ quehnoano tiquina yerire wacũnota Cohãcjũ. Sa yero tiquina sa yeri wapa tiquinare quehnoano yerota. Sa ye tiquina bucueyequina ijire, ni nemori Espíritu Santo.

Wese cjẽ oteye dʘcare mari bese neno saha Cohãcjũ tiquiro yequinare bese nenota. Ñãnequina pehere sijoro bese docorota

14 Came ehmeo curua yehseri curuare ihñʘ. Ti curua bui masʘno yero saha bajuriquiro dujiri. Tiquiro uru behto pʘhʘto pesari behto borore pesari. Sa yero dihi pjĩ siori pjĩne cʘori tiquiro.

15 Came apequiro angel Cohãcjũ wʘhʘpʘ ijiriquiro wijia tari. Sa wijia taro tutuaro sañuducuri ehmeo curua bui dujiriquirore:

—Mʘhʘ dihi pjĩ mehna wese cjẽ dʘcare ahri yehpa cjẽ dʘcare dʘte ne pehoya. Yojopʘre tiquiro queori pje esare. Yojopʘre dʘca neni pje esare, nidi angel.

16 Tiquiro sa nigũ tʘhoro tiquiro dihi pjĩ mehna ahri yehpa cjẽ dʘcare ne dʘcari ehmeo curua bui dujiriquiro.

17 Came apeqairo angel gāhᵤ Cohācjū wᵤhᵤpᵤ ijiriquiro wijia tari. Tiquiro gāhᵤ dihi pjī siori pjīne cᵤori. 18 Sa yero apeqairo angel altar cahapᵤ ijiriquiro wijia tari. Tiquiro pehe altar cjā pecare ihña ihboriquiro ijiri. Sa wijia taro dihi pjī siori pjīne cᵤoriquirore sañuducuri:

—Mᵤhᵤ dihi pjī mehna ahri yehpapᵤ ijiri wese, ᵤhse wese cjē dᵤcare neña. ᵤhse pehe ñi tuhasari, ni sañuducuri.

19 Tiquiro sa nigū tᵤhoro angel tiquiro ya pjī dihi pjī mehna ahri yehpa cjē ᵤhse tōhorine yᵤhre nedi. Tiquiro sa yeri bato ti tōhorine ᵤhse tōhorine tiquiro ñatihātopᵤ cohāri. Tiquiro sa cohāriro saha Cohācjū tiquirore cahmeeñequinare tutuaro usuaro, cohānota. 20 Ti maca dᵤhtᵤ cahapᵤ tiquina ñatihātopᵤ ti ᵤhse tōhorine ñatihāri. Topᵤ tiquina ñatihāgū dii wijari. Dii ma yero saha ijiri. Tres cientos kilómetro yoari ma, ihcā metro quehnoano ape metro deco ᵤhcᵤāri ma ijiri.

15

Masa tiquina ñano yᵤhdᵤatire angele cū bato tiahye masare

1 Came ᵤhmᵤsepᵤ sijoro saha ijirore ihñᵤ. Tire ihñañe masa ihña maria wahaga. Ahri yehpapᵤre dᵤhse wahatore marine ihñori. Sa yero ti ihyo waro ijierare. Ohō saha ihñᵤ: Siete angele ijiri. Cohācjū usuaro, siete tahari masare buhiri dahre bato tiro taro nidi. Sa ye tiquina siete angele pehe buhiri dahre dutiro tiquiro cūatiquina ijiri.

2 Angelere yᵤhᵤ ihñari bato pajiri mare quehnoano aco sitiri ma yero saha ijiri mare ihñᵤ. Ti ma peca mehna ijiri ma ijiri. Sa

yegũ nũcũ cjanore tiquiro queoye gũhare yũhdũdcayequinare ihñaũ. Tiquina tiquiro wamene tiquiro ya numerore cũoyequina ijiri. Tiquina yũhũ ihñağũ pajiri ma aco sitiri ma dũhtũ caharũ ducuri. Topũ ducuyequina arpa wame tiyere bũa pũtẽñene cũori. Ti bũa pũtẽñe Cohãcjũ tiquiro ohori ijiri. ³ Sa ye Cohãcjũ cahacjũno, Moise ye basayere basaye nidi. Cordero ye basaye gũhare basaye nidi. Ohõ saha ni basari:

Ʋsã pũhto mũhũ Cohãcjũ tutua yũhdũagũ ijire. Mũhũ yerire ihñaana ihña maria wahaja Ʋsã. Mũhũ yeri quehnoa yũhdũare. Mũhũ ijipihtiye yehpari cjẽna pũhto ijire. Quehnoano ni mehono marieno yeducure mũhũ. Ijipihtiyequina mũhare cueeta. ⁴ Ijipihtiyequina mũhare “Tutuagũ ijire”, nieta. Mũhũ dihita ñaño mariegũ ijire. Ijipihtiye yehpari cjẽna mũhũ caharũ esaye, dũsepe curi mehna quehe sa, mũhare ño peoeta. Sata yeeta tiquina ijipihtiyequina queoro mũhũ yerire ihñaño, ni basaye nidi tiquina.

⁵ Came hũmũsepũ ihña mũogũ, Cohãcjũ wũhũ põori wũhare ihñaũ. Topũ Cohãcjũ ijiri tucũ waropũ Cohãcjũ dutiye tiquiro ojoari pjĩni Ʋtã pjĩni tiquina ihbori pjĩni ijiri. ⁶ Ti wũhare yũhũ ihñağũta siete angele ti wũhũ puhiarũ ijiriquina wijia tari. Tiquina Cohãcjũ buhiri dahre dutiro tiquiro cũatiquina ijiri. Tiquinape tiquina buhiri dahreatire cũori tiquina angele. Quehnoañe suhti, yehseye suhti sañañequina ijiri. Sa ye tiquina cutiro bui uru cahsero mehna tũã dihoriquina ijiri.

⁷ Ti wũhũrũ ijiriquina tiquina wijia tagũ pititiaro

sijoro saha bajuyequina mehna cjãno tiquinare si-ete angelere siete uru parire ohoiri. Ti pari Cohãcjũ usua tiquiro buhiri dahreati mehna quehnoano wahpari ti pari. Tiquiro Cohãcjũ sa ijiducuriquiro ijire. ⁸ Tiquiro sa ohogũ Cohãcjũ wuhũ puhiapũ tiquiro asi siteye mehna tiquiro tutuaye mehna ohmeo ti sehsaa wahari. Sata ohmeo wuhũ wahagũ ne masa ti wuhũre sajã masiedari. Siete angelere Cohãcjũ buhiri dahre dutiro tiquiro cũriro saha masare tiquina buhiri dahre tuhasari bato pari turi ti wuhũpũ sajã masine tja. Tiquiro buhiri dahreato pano sajã masiedari.

Cohãcjũ masare tiquiro buhiri dahreatore yahuahye

16

¹ Came Cohãcjũ wuhũpũ tutuaro yahuducuro ca tari. Siete angelere yahuro nidi:

—Siete paripũ pose tiyere yehpapũ pio site-
doque dijiona wahaya. Yehpa cjẽnare Cohãcjũ
tiquiro nidiro sahata buhiri dahreya yojopũre, ni
yahuducuro ca tari.

² Tiquiro sa nigũ tãhoro iji mũhtariquiro angel
tiquiro cãori papũ pose tiyere yehpapũ pio site-
doque dijiori. Tiquiro sa pio sitedoque dijio-
gũ nũcũ cjãno wamene ojoa ohõnohriquina, tiquiro
queoyere ño peoriquina ñano cami tiri. Ti cami
tutuaro purĩdi tiquinare.

³ Tiquiro sa pio siteri bato apequiro angel tja
tiquiro cãori papũ pose tiyere pio sitedoque dijiori
tja pajiri mapũ. Tiquiro sa pio sitedoque dijio-
gãta ti ma dii ma wahari. Yariariquiro dii yero saha

ijiri ti dii. Sa wahagũ ti ma puhiapũ ijiyequina yaria pihtia wahari.

⁴ Pũaro tiquina sa pio siteri bato apequiro angel tja tiquiro cũori papũ pose tiyere pio sitedoque dijiori tja măripũ, ti mări pohteripũ gũhare. Tiquiro sa pio sitedoque dijiogũ mări dii mări dihita wahari. ⁵ Sa wahagũ ihñano apequiro angel marine cohteriquiro ohõ saha nidi:

Cohãcjũ mũhũ ñañe mariegũ ijire. Yojopũ gũhare sa ijiducugũ ijire mũhũ. Panopũ gũhare sa ijiducue tiri mũhũ. Sa yegũ masa tiquina ñano yegũ ihñagũ queoro buhiri dahreri mũhũ tiquinare. Dii marine yegũ quehnoano yeri mũhũ. ⁶ Nũcũ cjãno yequina pehe mũhũ yequinare wejẽñe, dii cohãgũ yeri. Mũhũ yere yahuyequina gũhare wejẽñe, dii cohãgũ yeri. Tiquina sa wejẽdi buhiri mări dii mări wahari. Sa ye tiquinare diire mũhũ sa sihnigũ yegũ quehnoarĩne. Sata mũhũ buhiri dahregũ tiquina ye buhiri ijire, nidi marine cohteriquiro angel.

⁷ Tiquiro sa nidi bato altarpũ yahuducuro ca tari:

—Sa tjire. Cohãcjũ usã pũhto tutua yũhdũagũ ijire mũhũ. Ni mehono marieno, queoro masare bese, buhiri dahrere mũhũ, ni yahuducuro ca tari.

⁸ Ihtiaro angele tiquina pio siteri bato apequiro angel tiquiro cũori papũ pose tiyere pio sitedoque dijiori tja asũ deco cjãno bui. Tiquiro sa pio sitedoque dijiogũta asũre masare tutuaro asigũ yeri Cohãcjũ. ⁹ Sa yero asũ deco cjãno masare tutuaro asiri. Sa ye Cohãcjũ tiquinare tiquiro buhiri dahre

dutigũ masiñe, tiquirore ñano yahuducuri masa. Sa ñano yãhdæpeta tiquina ñaño yerire ne bũjua witierari. Sa ye duhuerari. Cohãcjãre “Tutuagũ ijire”, ni ño peo duerari.

¹⁰ Pititiaro angele tiquina pio siteri bato apequiro angel tja tiquiro cœori papũ pose tiyere pio sitedoque dijiori tja nũcũ cjũno tiquiro dujiro bui. Pũhtoro dujiro ijiri tiquiro dujiro. Tiquiro sa pio siteri bato tiquiro yequina tiquina ijiri yehpapũ nahitiaa wahari. Sa ye tiquiro yequina masa ñano purĩgũ bahque dihori. ¹¹ Tiquinare ñano purĩpegũta ñano cami tiepeta, ne tiquina ñaño yerire bũjua witierari. Sa ye tire duhuerari. Sa ye Cohãcjũ tiquinare tiquiro cami dahregũ masiñe tiquirore ahmũse cjũnore ñano yahuducuri.

¹² Ihcã omopequina angele tiquina pio siteri bato apequiro angel tja tiquiro cœori papũ pose tiyere pio sitedoque dijiori tja Eufrates wame tiri ma pajiri mapũ. Tiquiro sa pio sitedoque dijiogũta ti ma sihbi quehea wahari. Asũ mũja taro cjẽna pũhtoa yequina masa mehna ti mare tiquina pehã tatore sa yeri.

¹³ Came ihtiaro watĩare taharocũa yero saha bajuyequinare ihñau. Ihcãquiro pinono puhiapũ ijiriquiro tiquiro dũseropũ wijia tari. Apequiro watĩno nũcũ cjũno dũseropũ wijia tari. Apequiro watĩno “Cohãcjũ yere yahu mũhtagũ ijiaja”, ni mehoriquiro dũseropũ wijia tari. ¹⁴ Sa ye tiquina ihtiaro watĩa tutuaye mehna yeyequina ijiri. Ijipihtiro cjẽna pũhtoare cahmecoagũ yeri tiquina cahme wejẽ dutiye tehe. Tiquina sa cahme wejẽati deco Cohãcjũ tutua yãhdũariquiro ijipi-

htiyequinare tiquiro dutiati deco, pihtiati deco ijire.

15 Ohõ saha nidi Jesu: “Ihñaña m̄sa. Yaqueriquiro wacũeno mehna tiquiro yaquero ahtaro saha ȳh̄h̄ ḡh̄h̄ wacũeno mehna ahtaũtja. Ȳh̄h̄ ahtatore quehnoano cohteriquiro bucueriquiro ijirota. Tiquiro ye suhtire quehnoano quehnoyuriquiro yero saha yeere quehnoano yeriquiro ijire bucueriquiro. Sa yeriquiro ijiro ȳh̄h̄ ahtaḡũ suhti marieniquiro tiquiro b̄h̄e taboriro saha b̄h̄e tisi tiquiro”, nidi Jesu.

16 Came ihtiaro watña yehpari cj̄na p̄h̄toare cahmecoaḡũ yeri tiquinare. Tiquina cahmecoano Hebreo ye mehna “Armagedon”, wame tiri.

17 Seis angele tiquina pio siteri bato apequiro angel tja tiquiro c̄h̄ori pap̄ũ pose tiyere ehmeo cururi cahap̄ũ pio sitedoque dijiori tja. Tiquiro sa pio sitedoque dijiori bato p̄h̄toro dujirop̄ũ Cohãcj̄ũ w̄h̄ap̄ũ tiquiro dujirop̄ũ tutuaro yahuducuro ca tari:

—To punota ijiaga, nino ca tari.

18 Tiquiro sa niḡta mia sitedoqueo, ̄po pa maa, sijoro saha ijiro bisi maa, cuaro yehpa ñuhm̄idi. Ahri yehpap̄ũ masa tiquina iji d̄ucari bato ne sa ñano yehpa ñuhm̄ieda tiri. Apeye ñuhmiñe ȳh̄d̄oro cuaro yehpa ñuhm̄idi. 19 Sa ñuhmiḡũ pajiri macare ihtia maha yihti maa wahari. Sa ye b̄h̄j̄ye macari ahri yehpap̄ũ ijiye macari sehte dijiaa wahari. Sa yero Babilonia wame tiri maca pajiri maca cj̄nare wac̄uri Cohãcj̄ũ tiquinare buhiri dahrero taro. Tiquina ñañene yeri buhiri tiquina

dapu paca tiriquire, diez sahari tiriquire ijiri nũcũ cjũno. ⁴ Sa yero numino pehe quehnoano yahsaye suhti pũhtoa tiquina sañañe suhti saha ijiyere sañaricoro ijiri. Sohãñe suhti gãhũre sañaricoro ijiri. Peye urure, wapa tiye Ʃtãre, perla pjeri gãhũre ohõri suhtire sañaricoro ijiri ticoro. Sa yero uru pare cãori ticoro. Ti papũ pose tiye ñãñe ticoro yeri jiri. Ʃmũa mehna ñano yero, pajiro ñano yeri ticoro. Ti ñãñene ihña yabire Cohãcjũ. ⁵ Ticoro wũhdoapũ ticoro wame tiquina oja ohõnohricoro ijiri. Ti wamene quehnoano masiedaja mari. Ti wame queoye mehna buheri wame ijire. Ahri ijire ti wame: “Pajiri maca Babilonia wame tiri maca ijire. Ijipihtiyẽ wũana tiye dahpoto cjõno, ña yũhdũayere yericoro ijire”, ni, ticoro wũhdoapũ tiquina oja ohõnohricoro ijiri. ⁶ Sa yero ticoro peyequina Cohãcjũ yequinare wejẽdicoro ticoro ijigã masii. Queheyere ticoro bucuero saha tiquinare wejẽno, tiquina dii cohãgũ bucueri ticoro. Jesure tiquina cohãedari buhiri ticoro wejẽdi tiquinare. Ticorore ihñagũ, ihña maria wahũ.

⁷ —¿Dũhsegũ mũhũ ihña maria wahajari? nidi angel yũhũre.

Sa nino yũhũre ohõ saha ni nemori:

—Mũhũ masiedarire mũhũre yahutja. Numinore mũhũre yahutja. Ticoro pesariquire gãhũre yahutja. Tiquiro nũcũ cjũno ijiri. Sa yero siete dapu paca tiriquire, diez sahari tiriquire ijiri. ⁸ Tiquiro panopũ ijiriquire ijiri. Yojopũre mariedare tiquiro. Came tiquiro Ʃhcũãri copepũ ijiriquire wijia tarota. Tiquiro sa wijia tari bato pecapũ waharota. Ahri yehpa cjẽna tiquirore ihña

maria, ño peori tiquirore. Ahri yehpa ijiato pano Cohãcjũ tiquiro yequina ijiatiquinare sa ijiducua-tiquinare tiquina wamene ojoa ohõahye. Tiquiro ojoa ohõnohedariquina ijiri nꝛꝛꝛ cꝛꝛꝛno ño peoyequina. Tiquiro pehe panopꝛꝛ ijiri. Yojopꝛꝛ pehere mariedare. Camepꝛꝛ pari turi bajarota. Sa ye tiquiro bajuagũ ihñañe masa tiquirore ihña maria wahaeta.

⁹ 'Yojopꝛꝛe yꝛꝛꝛ yahuatire masi duana, quehnoano tꝛꝛhonata mꝛꝛsa. Sa yena tꝛꝛho masina ijiya. Nꝛꝛꝛ cꝛꝛꝛno dapu paca siete dapu paca siete cꝛꝛꝛ cꝛꝛ ijire, mari queoye mehna buhegã. Ti cꝛꝛꝛ cꝛꝛ buipꝛꝛ pesare ticoro ꝛꝛꝛꝛ mehna ñano yeducuricoro. ¹⁰ Ti dapu paca siete pꝛꝛhtoa yero saha ijire, mari queoye mehna buhegã. Peyequina masa pꝛꝛhtoa ijire. Ihcã omopequina pꝛꝛhtoare cohã tuhasari. Apequiro tiquina bato ijiriquiro pꝛꝛhtoro ijire yojopꝛꝛe. Apequiro pehe came pꝛꝛhtoro sajãnota. Sa sajãno mehenogã pꝛꝛhtoro ijirota tiquiro. ¹¹ Sa yero nꝛꝛꝛ cꝛꝛꝛno sohãriquiro panopꝛꝛ iji mꝛꝛhtariquiro, yojopꝛꝛe marieniquiro tiquina siete pꝛꝛhtoa bato pꝛꝛhtoro ijirota. Siete pꝛꝛhtoa mehna cꝛꝛꝛno ijire. Came pecapꝛꝛ wahaeta.

¹² 'Nꝛꝛꝛ cꝛꝛꝛno sahari diez sahari diez pꝛꝛhtoa yero saha ijire, mari queoye mehna buhegã. Peyequina masa pꝛꝛhtoa ijire. Tiquina pꝛꝛhtoa sajãedare yojopꝛꝛ. Camepꝛꝛ pꝛꝛhtoa sajãñe mehenogã pꝛꝛhtoa ijietta. Yoari pje iji dutisi tiquinare. Sa pꝛꝛhtoa ijiye nꝛꝛꝛ cꝛꝛꝛno mehna pꝛꝛhtoa ijietta. ¹³ Tiquina diez pꝛꝛhtoa ihcãno saha tꝛꝛhotuyequina ijire. Sa ijiye tiquina nꝛꝛꝛ cꝛꝛꝛno tiquina ye yehpari cꝛꝛꝛna pꝛꝛhtoro sõeta. ¹⁴ Sa ye

Cordero mehna cahme wejĕeta. Tiquina sa cahme wejĕpegŭta Cordero tiquiro beseriquina mehna tiquirore ne cohãeñequina mehna tiquinare yuhdudacaeta. Tiquiro ijipihtyequina apequina pũhtoa bui pũhthora ijire. Sa yero tiquinare yuhdudacarota, nidi angel yahũre.

¹⁵ Ahrire yahũre yahu nemori angel:

—Ŭmũa mehna ñano yeducuricoro mări bui dujiri. Ti mări ahri yero saha ijire mari queoye mehna buhegũ: Ijipihtye yehpari cjẽna, peye cururi cjẽna, peye yahuducuyere yahuducuyequina yero saha ijire ti mări. ¹⁶ Nũcu cjãno, diez pũhtoa gũhũ umũa mehna ñano yeducuricorore ihña yabieta. Tiquina diez pũhtoa nũcu cjãno mehna ticoro yere ehma peho, suhti mariedicoro cohãeta ticorore. Sa ye ticoro pagũre ihyaeta. Tiquina sa yeri bato ticorore uĵũa pehoeta. ¹⁷ Tiquina diez pũhtoa ihcãno saha tũhotuye, nũcu cjãnore tiquina ye yehpari cjẽna pũhthora sũeta. Tiquinare sa yegũ yeri Cohãcjũ, tiquiro cahmeno saha yero taro. Sa yero nũcu cjãno pehe pũhthora ijirota. Ijipihtye Cohãcjũ panopũ tiquiro yahuriro sahata tiquiro yeri bato nũcu cjãnore cohãnota. ¹⁸ Ticoro mũhũ ihñaricoro mehna ohũ saha ni queoye mehna buhere: Ticoro pajiri maca Babilonia wame tiri maca yero saha ijire. Ijipihtyequina apequina pũhtoa bui ijire ti maca cjẽna, nidi angel yahũre.

18

Babilonia wame tiri maca tiquiro cohãri maca ijire

¹ Came apeqairo angel ʌhmʌsepʌ dijia tariquirore ihñʌ. Tiquiro pʌhtoro waro ijiri. Sa yero tiquiro asi siteye ijipihtiropʌ quehnoano buhrio sehsaa wahari. ² Tiquiro sa dijiari bato tutuaro sañuducu yahuri:

—Cohãri jiri. Babilonia wame tiri maca pajiri maca cjēnare cohãri jiri. Yojopʌre watña, peyequina ñañequina pagʌ bajueyequina gãhʌ ti macapʌ ijiye nine. Ñañequina boro minicjʌa pari gãhʌ ti macapʌ ijiye nine. Tiquina minicjʌa masa tiquina ihña yabiyequina ijiri. ³ Ijipihtiye yehpari cjēna ti maca cjēnare ñañequinare ihña cũñe, tiquina gãhʌ ñano yeri. Sa ye ahri yehpari cjēna pʌhtoa ti maca cjēna numia mehna ñano yeri. Ticoro sa ʌmʌa mehna ñano yeducuricoro ijiro wapa tiyere dúe tiri. Pajiro ticoro sa dúgã ahri yehpa cjēna doeri cjē duayequina pajiro wapatari, ni yahuri angel.

⁴ Came pari turi ʌhmʌsepʌ yahuducuro ca tari. Ohõ saha nidi:

—Yeequina, ahricoro ʌmʌa mehna ñano yeducuricoro mehna ijieracãhña mʌsa. Ticoro mehna mʌsa ijigã mʌsa gãhʌre buhiri dahrerota. Sa yena ticoro ñano yeyere ihña cũedacãhña. ⁵ Ticoro ñano yeri peye ijire. Ticoro ñano yerire pari tju mari duhu peo mʌogã ti tju pehe ʌhmʌsepʌ wahã sa cãboaga. Sa ye ticoro ñano yeri peye ijire. Sa yero ticoro ñano yerire wacũre Cohãcjã. Sa wacũno ticorore buhiri dahre dutirota. ⁶ Ticoro tutuaro tiquiro buhiri dahrenohaticoro ijahro. Masare ticoro ñano yegã yeriro saha ticoro gãhʌre ñano yʌhdugã yeahro. Masare ticoro sa ñano wahagã yeriro saha ti yʌhdʌoro ticorore ñano

buhiri dahreahro. ⁷ Ticoro “Quehnoago ijiaja”, ni t̃hotumedi. Sa ni t̃hoturo, wapa b̃j̃yere pajiro c̃ori ticoro. Ti wapa b̃j̃yere pajiro ticoro c̃oro punota ticorore pajiro ñano ỹhd̃g̃̃̃ yeahro. To punota ticorore b̃j̃̃a w̃tig̃̃̃ yeahro. Ticoro basi oh̃ saha ni t̃hotumene. “Oh̃p̃̃ dutigo dujiaja. Wape wiho ijieraja. Sa yego ne ñano ỹhd̃̃si ỹh̃̃”, ni t̃hotumene ticoro. ⁸ Sa ni t̃hoturicoro ijig̃̃̃ wac̃̃eno mehna ticorore buhiri dahrerota. Ticoro dohati, yariariquinare yahco uti, ̃j̃̃a ah-barota. Sa yero ticorore ̃j̃̃a borota. M̃sa p̃h̃toro Coh̃̃c̃j̃̃ ticorore buhiri dahre dutiriquiro tutua ỹhd̃̃ariquiro ijire. Sa yero sa ỹh̃̃ ñdiro saha ticorore buhiri dahre dutirota, nino ca tari ̃hm̃̃sep̃̃.

⁹ Sa ye ticoro yero saha ijiri macare Coh̃̃c̃j̃̃ tiquiro buhiri dahreri bato ahri yehpa c̃j̃̃na p̃h̃toa tutuaro b̃j̃̃a witi, utieta. Ti maca c̃j̃̃na mehna ñano yeyequina ijiri. Ti maca ̃j̃̃g̃̃̃ ih̃̃ñañe utieta tiquina. ¹⁰ Sa ̃j̃̃g̃̃̃ ih̃̃ñañe tiquina p̃h̃toa yoarop̃̃ ih̃̃adoqueoducueta, “Us̃ã g̃̃h̃̃re buhiri dahreari”, niñe. Top̃̃ ih̃̃adoqueoducuye oh̃ saha nieta:

—Yohou, pejec̃̃ori maca ijire, Babilonia. Si maca pajiri maca tutuari maca ij̃̃medi. Wac̃̃eno mehna si macare buhiri dahreri, nieta tiquina.

¹¹ Ij̃̃pihtiro c̃j̃̃na doeri c̃j̃̃e duayequina ti macare ih̃̃ñañe tutuaro b̃j̃̃a witi utieta. Ti maca p̃htig̃̃̃ ih̃̃ñañe, tiquina ye doeri c̃j̃̃e dúyequina mariedag̃̃̃ ih̃̃ñañe b̃j̃̃a w̃tieta tiquina. Sa ye utieta. ¹² Tiquina ne c̃̃htarire urure, platare, wapa b̃j̃̃yere ̃t̃̃are, perla wame tiye paca g̃̃h̃̃re dúyequina marisi. Sa ye apeye tiquina ne c̃̃htarire

suhti quehnoañe suhtire, yahsaye suhti p̄htoa tiquina sañañe suhti saha ijiye suhtire, seda wame tiye suhtire, sohãñe suhtire dúyequina marisi. Sa ye apeye tiquina ne cãhtarire yuc̄ari ehme sitiye yuc̄arire dúyequina marisi. Sa ye apeye tiquina ne cãhtarire marfil wame tiye mehna tiquina yerire, wapa b̄j̄m̄ye c̄j̄ mehna tiquina yerire, bronce wame tiye come mehna tiquina yerire, come b̄utiye mehna tiquina yerire, marmol wame tiye mehna tiquina yerire dúyequina ne marisi. ¹³ Sa ye apeye tiquina ne cãhtarire canela wame tiyere tiquina ihyayere ocagã yeyere, apeye tiquina ihyayere ocagã yeyere, bueyere, mirra wame tiye ehme sitiye, apeye ehme sitiye dúyequina marisi. Sa ye apeye tiquina ne cãhtarire vinore, ùhse ihyaye moreñene, trigore, trigo p̄jerire, wec̄are, corderoare, caballoare, tunuñe cohroni caballoa tiquina wejeye cohronire dúyequina marisi. Cahacj̄nare dú tiquinare c̄oyequina ḡh̄ marisi. Masa tiquina ijiepegãta tiquinare dúyequina ijimedi. Yojoṗ̄are marisi. Sa ye b̄j̄m̄a witieta doeri c̄j̄ne duayequina. ¹⁴ Sa ye oh̄o saha nieta tiquina ti maca c̄j̄na ijiriquinare:

—Adei, ñabutiario wahayari. Ijipihtiye m̄sa cahĩmedi pihtia wahari. Sa ye ijipihtiye quehnoañe m̄sa c̄omedi pihtia wahari. Sa yena tire pari turi bocasi m̄sa, nieta doeri c̄j̄ne duayequina.

¹⁵ Tiquina ti macare doeri c̄j̄ne duaye, pajiro wapatamedi. Sa ye tiquina ti macare yoarop̄a ihñadoqueoducueta, “Ûsã ḡh̄re buhiri dahreari”, niñe. Sa ihñadoqueoducuye ti macare tutuaro b̄j̄m̄a witi utieta. ¹⁶ Oh̄o saha nieta ti macare:

—Adei, pejecuoyequina ijire si maca pajiri maca quehnoari maca cjēna muna. Si maca numino yero saha quehnoañene cuori. Numino pehe quehnoañe suhtire, yahsaye suhti pahtoa tiquina sañañe saha ijiye suhtire, sohñe suhti gūhare sañari. Sa yero uru, wapa bujuye utā, perla wame tiye paca ohōri suhtire sañari. Sa yeri si maca cjēna. ¹⁷ Sa ye wacūeno mehna si maca buti pihtia wahari, nieta ti macare.

Sa ye ijipihtiyequina yucusari mehna tiniñequina, ti yucusari opana, tiquina umua, arequina pajiri mapu dahra wapatayequina gūhu ti macare yoaropu ihñadoqueoducueta. ¹⁸ Topu ihñadoqueoducuye ti macare to ujūgū ihñañe ohō saha ni sañuducueta:

—Quehnoañe macari si maca yero saha ijiye macari ne apeye macari mariedare, ni sañuducueta tiquina.

¹⁹ Sa bujua witiyequina ijiye tiquina dapu paca bui dihtare orē peoeta. Sa ye tutuaro yahco utiye ohō saha nieta:

—Adei, pejecuoyequina ijire si maca cjēna muna. Quehnoari maca ijimedi. Ijipihina yucusarire cuona pajiri mapu tinina ijina si maca cjē doeri cjē mehna quehnoano wapatami mari. Sa ye duita si maca cjē buti pihtia wahari, nieta yucusari cjēna.

²⁰ Ti macare tiquiro cohāgū ihñana bucueya msa umuse cjāna. Cohācjū yequina, Jesu tiquiro cūrina, tiquiro yere yahu mūhtarina ijipihina msa bucueya. Ti maca cjēna msare ñano yuhdugū yeri. Tiquina sa yeri buhiri buhiri dahreri Cohācjū. Sa yena bucueya msa.

²¹ Sa yero tutuariquiro angel pajiria utãre ne wahcõ, pajiri mapu doque ñori. Sa doque ñono ohõ saha nidi:

—Ahria utã bora ñojoariro saha pajiri maca Babilonia wame tiri maca boraro tutuaro bisirota. Sa borari bato ti macare pari turi ihñasi masa. ²² Ti macare butia wahagũ yerota. Sa ye ti macapu basayere musa basaducuriro saha ne acaro tisi. Arpa wame tiyere musa bua puteducuriro saha, flauta wame tiye pacare, corneta gũhure musa putiducuriro saha pari turi ti macapu acaro tisi. Sa ye ti maca mariedagũ pari turi ti macapu dahrayequina dahrasi. Sa ye utã mehna trigore musa ña mutoñe gũhure tuhonoñsi. ²³ Ne ti maca buhrio cuñariro saha ne ijisi. Sa ye omoca dahkena musa bucue yahuducuriro saha pari turi ne acaro tisi. Ti maca cjãna musa doeri cjẽne duana, dúna gũhũ apequina yuhduoro cuomedi musa. Sa yena yayia masare ujuayequina yero saha yena ijipihtiro cjẽnare mehori musa. Musa sa yerire ihña mariañe, Cohãcjũ pehere cahmedari masa, nidi tutuariquiro angel.

²⁴ Ti maca cjẽna Cohãcjũ yere yahu mahitariquinare apequina tiquiro yequina gũhure ijipihtiro cjẽnare wejẽdi jiri. Tiquina sa wejẽdi buhiri buhiri dahreri Cohãcjũ Babilonia cjẽnare.

19

¹ Babilonia dahse wahatire yuhũ ihñari bato ahmusepu peyequina masa sañuducue ca tari yuhũ tuhogũ. Ohõ saha ni sañuducuri:

Aleluya. Cohãcjũre quehnoano yahuducuuhna.
Cohãcjũ marine yuhduoriquiro ijire.

Tiquirore quehnoano ño peouhna. Tutua yãhdãariquiro ijire tiquiro. ² Mehono marieno queoro masare buhiri dahrere tiquiro. Ñañe buhiri marieñequinare tiquinare buhiri dahrerare. Ñaricorore m̃m̃a mehna ñano yeducuricorore ihña cũñe ijipihtiro cjēna, ahri yehpa cjēna ñano yeri. Ticoro pehere buhiri dahreri Cohãcjũ. Sa yero tiquiro cahacjēnare ticoro wejēdi buhirire buhiri dahreri tiquiro, ni sañuducue ca tari.

³ Pari turi sañuducue ca tari tja:

Aleluya. Cohãcjũre quehnoano yahuducuuhna. Ti maca ñari maca tiquiro m̃jãari maca sa ohmeo tiducurota, ni sañuducue ca tari.

⁴ Sa yeye veinticuatro Jesu yequina pãhtoa, piti-tiario sijoro saha bajuyequina mehna dãsepe curi mehna quehe sa, mari Pacãre tiquiro dujiropã dujiriquire ño peori. Ohõ saha ni ño peori tiquina: “Aleluya. Sata yeihna. Mari Pacãre quehnoano yahuducuuhna,” nidi tiquina. ⁵ Came pãhtoro dujiropã ohõ saha nino ca tari:

Mari pãhtoro Cohãcjũre ño peoya. Tiquiro cahacjãna, tiquirore ño peona, ihyo ijina, pãhtoa gãhã ijipihtina m̃sa tiquirore quehnoano yahuducuya, nino ca tari.

Cordero tiquiro omoca dãhteati deco bose decore yahuahye Ñu

⁶ Came peyequina masa tiquina yahuducugã tãhou. Sa ye pajiri peo, m̃po mehna tutuaro bisiro saha yahuducue ca tari yãhã tãhogã:

Aleluya. Cohãcjũre quehnoano yahuducuuhna. Tiquiro mari pãhtoro pehe pãhtoro sajã tuhasari. Tutua yãhdũariquiro ijire tiquiro. 7-8 Cordero tiquiro omoca dãhteati pje ijire yojopũre. Tiquiro omoca dãhteaticoro quehnoano tiquina quehno tuhasaricoropũ ijire. Ticorore quehnoari suhtiro wete marieni suhtirore ohori. Ti suhtiro Cohãcjũ yequina quehnoañene tiquina yeri yero saha ijire, mari queoye mehna buhegũ. Sa yena ti omoca dãhteati pje ijigũ bucueihna mari. Cohãcjũre “Tutua yãhdũariquiro ijire”, niuhna, ni yahuducue ca tari.

⁹ Tiquina sa nidi bato angel ohõ saha nidi yũhũre:

—Ahrire ojoa neña: “Cordero tiquiro omoca dãhteri deco bose decore tiquiro pijioriquina bucueyequina ijire”, ni ojoa neña, nidi angel yũhũre.

Sa ninota ohõ saha ni nemori:

—Ijirota ijire ahri yũhũ yahuri. Cohãcjũ ye yahuducuye ijire, ni nemori yũhũre.

¹⁰ Tiquiro sa nigũ tũhogũta tiquiro caha dãsepe curi mehna quehe sa, tiquirore ño peou tũhũ nimi. Yũhũ sa yegũ waro ohõ saha nidi tiquiro yũhũre:

—Tire yeracãhña. Mũhũ yero saha yũhũ gũhũ Cohãcjũ cahacjũta ijiaja. Mũhũ acaye Jesu yequina ijipihtiequina tiquiro ye buheyere duhueyequina yero saha yũhũ gũhũ Cohãcjũ cahacjũta ijiaja. Sa yegũ Cohãcjũ pehere dãsepe curi mehna quehe sa, tiquirore ño peoya, nidi angel yũhũre.

Cohãcjũ yere yahu m̄htariquina m̄na panop̄
cjẽna Esp̄ritu Santo yedohoro mehna ti buheyere
Jesu ye buheyere yahuyuahye.

*Caballo yehseriquiro bui pesariquirore
yahuahye Ñu*

11 Came ʘhm̄se parĩ maa wahagũ ihñaa.
Top̄ caballo yehseriquiro ijiri. Tiquiro bui
pesariquiro ohõ saha wame tiri: Tiquiro nidiro
sahata yeriquiro poto yeriquiro wame tiri tiquiro.
Queoro masare dutiriquiro ijiro, tiquirore ihña
tuhtiyequina mehna cahme wejẽne. 12 Tiquiro
caperi peca pohna yero saha ijiri. Sa yero tiquiro
dapup̄ peye p̄htoa pesaye behtori ijiri. Sa
yero tiquiro pagup̄ wame ojoa ohõnohriquiro
ijiri. Ti wamene tiquiro dihita masidi. Apequina
masiedari. 13 Tiquiro sañari suhtiro yoari suhtiro
dii wahñari suhtiro ijiri. Tiquiro ohõ saha wame
tiri: Cohãcjũ ye yahuducuyere yahuriquiro wame
tiri tiquiro. 14 Sa ye tiquiro yequina surara ʘhm̄se
cjẽna tiquirore n̄n̄ tãri. Yehseyequina caballoa
bui pesayequina quehnoañe yehseye suhtire,
wete marieñe suhtire sañariquina ijiri. 15 Tiquiro
d̄userop̄ ñoseni p̄j̄ne siori p̄j̄ne cuhñuri. Ti p̄j̄
ijipihtiye yehpari cjẽnare tiquiro ȳhd̄d̄cati p̄j̄
ijiri. Sa yero tiquiro tutuaye mehna tiquiro dutigũ
ne ihcãquiro tiquirore ȳhd̄d̄caro c̄si. Cohãcjũ
ijipihtiye yehpari cjẽna mehna usuare. Tiquiro
sa usuagũ caballo bui pesariquiro tiquinare
tutuario buhiri dahrerota. 16 Tiquiro suhtirop̄,
tiquiro ñec̄ gũh̄re ahri wamene ojoa ohõri jiri:
“Ijipihtiyequina apequina p̄htoa bui p̄htoro”,
ni ojoa ohõri jiri.

17 Came asũ asiroꝝ ducuriquiore angelre ihñaa. Ijipihtiyequina aħmaseꝝ wãyequina yuca parire sañuducu m̃ori tiquiro. Ohõ saha ni tutuaro sañuducu m̃ori:

—Cahmecoana ahtaya. Cohãcjũ tiquiro bose decop̃ ihyana ahtaya. 18 Peye yehpari cjẽna p̃htoare, surara p̃htoare, surara parire, caballoare, tiquina bui pesayequinare, ijipihtiyequina apequina masare, cahacjẽnare, cahacjẽna ijieyequinare, apequina p̃htoare, ihyo ijieyequinare tiquina ijipihtiyequina tiquina pag̃ri ijirire ihyana ahtaya, nidi angel yucaare.

19 Came ñc̃ cjãnore, ahri yehpa cjẽna p̃htoa tiquina yequina surara pari g̃h̃re ihñaa. Caballo bui pesariquiore mehna tiquiro yequina surara pari mehna cahme wejẽne tehe cahmecoari tiquina. 20 Tiquina sa cahme wejẽg̃ caballo bui pesariquiore ñc̃ cjãnore peresu yeri. Apequiore “Cohãcjũ yere yahu mahtag̃ ijiaja”, ni mehoriquiore g̃h̃re peresu yeri. Tiquiro ni mehoriquiore pehe ñc̃ cjãno tiquiro ihñonop̃ tutuaye mehna ye ihñoriquiore ijiri. Tiquiro sa ye ihñori mehna ñc̃ cjãno wamene wahñañequinare tiquiro queoyere ño peoyequinare ni mehori “Ahri Cohãcjũ ye ijire”, nino. Tiquina p̃arore tiquiro peresu yeri bato tiquinare catieyquinareta pecap̃ cohãri. Ti peca pajiri ma yero saha pajiri peca azufre mehna ãj̃ri peca ijiri. 21 Sa yero d̃hsariquinare tiquina yequina surara parire ñoseni p̃j̃ mehna tiquiro d̃serop̃ ijiri p̃j̃ mehna wejẽdi caballo bui pesariquiore pehe. Sa tiquiro wejẽdi bato yuca pari tiquina pag̃ri ijirire ihyaye, yapi yãhd̃aa

wahari.

20

Mil cãhmari waro Cristo tiquiro yequina mehna masare dutirota

¹ Came apequiro angel ùhmùsepù tiquiro dijia tagù ihñau. Ùhcãri cope cjã sawire, pajiri da, come da gãhure cãori tiquiro. ² Sa dijia wihiro pinonore ñehedi tiquiro. Tiquiro pinono panopù pinono saha pagù tiriquire ijiro, watño Satana wame tiriquire ijiri. Tiquirore ñeheno tiquirore dũheri mil cãhmari waro peresu yero taro. ³ Sa dũhte tuhasa, ùhcãri copepù cohãri tiquirore ahri yeh-pari cjẽnare mil cãhmari waro tiquiro “Mehoari”, nino. Sa cohã tuhasaro ti copere biha, piha ñehẽ cãri. Sa yero mil cãhmari bato pari turi meheñe decorigã tiquirore wiorĩnota.

⁴ Came pũhtoa dujiyere ihñau. Ti dujiyepù dujiyequina gãhure ihñau. Tiquinare masare tiquina beseatore ñañene yeyequinare tiquina buhiri dahreatore cũri Cristo. Apequina gãhure ihñau. Tiquina pehe Jesu yere Cohãcjũ yere tiquina yahuri buhiri tiquina dapu pacare dũte cohãnohriquina ijiri. Nũcũ cjũnore tiquiro queoye gãhure dũsepe curi mehna quehe sa ño peerari. Sa ye tiquina wũhdoa pacare tiquina omocari gãhure tiquiro wamene ojoa ohõ dutierari tiquina. Sa ye apequina tiquinare wejẽdi bato masaa wahari tja. Masari tiquina mil cãhmari waro Cristo mehna pũhtoa ijiye tehe. ⁵ Apequina Cristo yequina yariariquina mũna masaedarĩdi. Tiquina wejẽdiquina tiquina masari bato mil cãhmari pũhtoa tiquina ijiri bato apequina gãhũ

masaa wahaeta. Sa ye tiquina wejēdiquina m̄ana Cristo yequina tiquiro bato masa m̄htañequina ijiri. ⁶ Tiquiro maso m̄htariquina pehe tutuaro bucueyequina ijietā. Ñañe marieñequina ijietā tiquina. Sa ye pecap̄m̄ wahasi tiquina. Masa pecap̄m̄ wahaye, pari turi tiquina yariaro saha wahare. Sa ye tiquina pecap̄m̄ wahaerare. Masa m̄htariquina Coh̄c̄j̄, Cristo yequina pahia ijietā tiquina. Sa ye mil c̄hm̄ari waro Cristo mehna masa p̄h̄toa ijietā.

⁷ Mil c̄hm̄ari bato Satanare peresup̄m̄ ijiriquirore wiorota. ⁸ Tiquirore sa wiori bato ahri yehpa c̄j̄nare mehono waharota tiquiro. Gog wame tiyequinare, Magog wame tiyequina ḡh̄ure mehono waharota. Sa ye tiquina tiquiro mehoñene tahoye, tiquina yequina surara parire cahmecoaeta cahme wejēñe tehe. Surara pari peyequina ijietā. Pajiri ma c̄j̄ pad̄m̄ p̄jeri peye ti ijiro saha peyequina surara ijietā.

⁹ Sa ye ahri yehpap̄m̄re waha siteye, Coh̄c̄j̄ yequina tiquina ijiri macare Coh̄c̄j̄ tiquiro cah̄idi macare majare behtoa cahmotaeta. Tiquina sa cahmotari bato Coh̄c̄j̄ tiquinare m̄hm̄use c̄j̄ peca mehna m̄j̄adoque dijiorota. ¹⁰ Sa wahari bato wat̄nore tiquinare mehoriquireore pecap̄m̄ coh̄ānota. Ti peca pajiri ma yero saha ijiri peca azufre mehna m̄j̄ari peca ijiri. Top̄m̄ n̄uc̄m̄ c̄j̄n̄ore, “Coh̄c̄j̄ yere yahu m̄htaḡm̄ ijiaja”, ni mehoriquireore ḡh̄ure coh̄ā tuhasari. Top̄m̄ tiquina ijiḡ deco, ñamip̄m̄ ḡh̄ure sa ñano pur̄ducurota tiquinare.

Coh̄c̄j̄ masare buhiri dahre bato tire

¹¹ Came pajiro dujirore quehnoano yehserore p̄h̄toro dujirore ihñau. Ti dujiro bui dujiriquireo ḡh̄ure ihñau. Ahri yehpa cjēna ḡh̄u uhmuse cjēna ḡh̄u tiquireore cueye, duhti oma cāa wahari. Sa duhtiepeta tiquireore duhtiyē cūedari. ¹² Sa yeḡu p̄h̄toro poto yariariquina m̄na tiquina ducuḡū ihñau. Tiquina ihyo ijiyequina, p̄h̄toa ijiriquina ḡh̄u ijiri. Top̄u tiquina ducuḡū ojoa ohōñe tjurire p̄ori. Ti tjuri masa tiquina yerire tiquina ojoa ohōñe tjuri ijiri. Sa yero beseriquiro ti tjurire ihña tuhasa tiquina yerire masidī. Tire masino yariariquinare beseri ñañequina, quehnoañequina ḡh̄ure. Came ape tju ḡh̄ure p̄ori. Ti tju Coh̄c̄j̄ mehna sa ijducuatiquinare tiquina wamene ojoa ohōri tju ijiri. ¹³ Came pajiri map̄u, diap̄u ḡh̄ure yaria dijiariquina wahcā m̄jaa wahari. Sa ye yehpa puh̄iap̄u ijiyequina, yariariquina tiquina ijirop̄u ijiyequina ḡh̄u m̄jaa wahari. Tiquina sa m̄ja saḡū top̄u dujiriquireo tiquina yerire masi pehorō, tiquinare beseri ñañequina, quehnoañequina ḡh̄ure. ¹⁴ Came yariarore, yariariquina tiquina ijiro ḡh̄ure coh̄ cāhri Coh̄c̄j̄ pari turi mari yarieratore. Pecap̄u coh̄ cāhri. Ti peca pajiri ma yero saha ijiri peca pajiri peca ijiri. Pecap̄u wahayequina pehe pari turi yariaro saha wahare. ¹⁵ Sa yero sa ijducuatiquina tiquina wamene Coh̄c̄j̄ tiquireo ojoa ohōri tjup̄u ijiptiyequina tiquina wamene ojoa ohōmehneñequina pehere pecap̄u coh̄ri tiquireo.

Ɖhmusepɥ, ahri yehpa gũhare wahmare came-sarota Cohãcjũ

¹ Came ɥhmusepɥ, ahri yehpa gũhare wahmare tiquiro comesarire ihñaa. Ɖhmusepɥ iji mahtari, yehpapɥ iji mahtari, pajiri mapɥ iji mahtari gũhɥ pihtia wahari. Mariedari. ² Sa yegɥ yɥhɥ Ñu quehnoari macare, wahma macare Jerusalēne ihñaa. Ti maca ɥhmusepɥ Cohãcjũ cahapɥ dijia tagũ ihñaa. Omoca dũhteaticorore quehnoañe suhti mehna wahma sũore omoca dũhteatiquirore bucuegũ yero taro. Sata ti macare quehnoyuri jiri Cohãcjũ, tiquiro yequinare bucuegũ yero taro. ³ Tire yɥhɥ ihñari bato pũhtoro dujiropɥ tiquiro sañuducugũ tũhou:

—Ihñaña. Yojobure masa watoapɥ ijiro nine Cohãcjũ. Tiquina mehna ijirota tiquiro. Sa ye tiquiro yequina ijjeta tiquina. Sa yero Cohãcjũ tiquiro basi tiquina mehna cjũno ijiro, tiquina yaquiro Cohãcjũ ijirota. ⁴ Sa yero sa bucueducugũ yerota tiquiro tiquinare. Sa ye pari turi bɥjua witisu tiquina. Sa ye ne pari turi yariasi tiquina. Ne ñano jeripohna tiye, utiye, purĩne gũhɥ marisi tiquinare. Ahri ijipihtiye panopɥ cjẽ ijiri pihtia waharota, ni sañuducuro ca tari.

⁵ Came pũhtoro dujiropɥ dujiriquiro ohõ saha nidi:

—Ihñaña. Ijipihtiyere wahma comesagũ yeitja, nidi.

Tiquiro sa nidi bato yɥhare ohõ saha nidi tja:

—Ahri yɥhɥ niñene ojoa neña. Yɥhɥ niñe ijirota ijire. Sa yero yɥhɥ nidiro sahata sa waharota. Sa yegɥ yɥhɥ niñene ojoa neña, nidi yɥhare.

⁶ Came ohõ saha nidi tja yɥhare:

—To punota ijiaga. Yuhũ ijipihtiyere bajumehnedigũ ijiaja. Sa yegũ ijipihtiyere pihtigũ yeacjũ ijiaja. Aco wũoyequina tutuaro tiquina acore cahmeno saha yuhũ cahapũ ahta duayequina yuhũre cahmeeta. Sa ye yuhũre yuhtieta. Yuhũ catigũ yeye aco yero saha ijigũ ijiaja. Yuhũre cahmeñequinare yuhũ mehna sa ijiducugũ yeitja tiquinare. Tiquina esa tuharo ye dutiro marieno, yuhũ tutuaye mehna yuhũ mehna sa ijiducugũ yeitja. ⁷ Ijipihtiyequina yuhũre wacũ tutua duhueyequinare ohõ saha yeitja: Tiquina yaquiro Cohãcjũ ijiiitja. Sa ye tiquina pehe yuhũ pohna ijietja. ⁸ Sa ijiepetta cueye, yeere duhueyequina, yuhũre cahmeeñequina, ña yuhũyere yeyequina, masare wejẽñequina, wũana tiyequina, masare ujuayequina yero saha yeyequina yayia, “Cohãcjũ ijire”, tiquina niñe queoyere ño peoyequina, ijipihtiyequina ni mehoñequina pecapũ wahaeta. Topũ pajiri ma yero saha ijiri peca pajiri peca azufre mehna ujũno nine. Topũ wahayequina pari turi tiquina yariaro saha wahaye nine, nidi yuhũre.

Wahma maca Jerusalẽne yahuahye

⁹ Came ihcãquiro angel yuhũ cahapũ wihiri. Tiquiro siete pari cũoyequina, tiquiro buhiri dahre duti cũriquina angele mehna cjũno ijiri. Sa wihiro, ohõ saha nidi yuhũre:

—Ihñagũ ahtaya. Cordero tiquiro omoca duhtericorore ihñoutja mũhũre, nidi angel yuhũre.

¹⁰ Sa yero Espiritu Santo yuhũre Cohãcjũ ya macare ihñori. Ohõ saha bajuro ihñori yuhũre: Ʋhmũanũ cũnũ buipũ yuhũre ne mũjari. Tũpũ

usã ijigũ Jerusalêne Cohãcjũ ya macare quehnoari macare ihñori yahũre. Cohãcjũ cahapũ uhmũsepũ ijiri maca dijia taro nidi ahri yehpapũ. ¹¹ Cohãcjũ tiquiro asi siteye mehna asi siteri maca ijiri ti maca. Wapa tiye utã yero saha asi siteri. Jaspe wame tiye utã yero saha asi siteri. Sa yero vidrio yero saha quehnoano aco sitiri maca ijiri ti maca. ¹² Sa yero pajiri sahrĩno uhmũari sahrĩno tiquina sahrĩ sãri maca ijiri ti maca. Doce sopecahari tiri ti sahrĩno. Ti sopecaharipe cohteri angele. Ti maca cjẽ sope pahmaripũ Israe masa cururi doce cururipe tiquina wame wahñari. ¹³ Asũ mũja taro pehe ti sahrĩno cœori ihtia sopecaha. Sur cũ pehe pehe ihtia sopecaha ijiri. Norte poto pehe ihtia sopecaha ijiri. Asũ sajãno pehe gũhũre ihtia sopecaha ijiri. Ijipihtiro doce sopecahari waro cœori ti sahrĩno. ¹⁴ Ti sahrĩno doce utã paca bui pesari. Ti utã pacape Cordero cũrina doce tiquiro cũrina usãpe wame wahñari.

¹⁵ Sa yero angel yahũre yahuriquiro queodũ uru mehna tiquina yedũre cœori. Ti macare, ti maca cjẽ sopecaharire, sahrĩno gũhũre queoro taro nidi.

¹⁶ Ti maca yoaro punota ehsaro gũhũ to punota ehsari. Uhmũano gũhũ to punota uhmũari. Sa yero angel queodũ mehna ti macare queori. Ti maca dos mil doscientos kilómetro yoari maca ijiri. To punota ehsari maca ijiri. To punota uhmũari maca ijiri. ¹⁷ Sa yero ti maca cjã sahrĩnore queori angel. Sesenta y cinco metro uhmũari sahrĩno ijiri. Masa mari queoro sahata queoro nidi tiquiro angel.

¹⁸ Ti sahrĩno jaspe wame tiye utã paca mehna tiquiro yeri sahrĩno ijiri. Sa yero ti maca pehe uru mehna tiquiro yeri maca ijiri. Ti uru wete

marieñe ijiro quehnoano asi siteri. ¹⁹ Ti sahrĩno docapũ ijieye utã pacapũre peye sijoro saha ijieye wapa tiye paca wahñari. Ti utã paca sahrĩnopũ pesaye paca doce paca ijiri. Iji mahtaria utãre jaspe wame tiye utã wahñari. Ti paca bato ijiria utãre zafiro wame tiye utã wahñari. Pũaria bato ijiria utãre ágata wame tiye utã wahñari. Ihtitaria bato ijiria utãre esmeralda wame tiye utã wahñari. ²⁰ Pititaria bato ijiria utãre ónice wame tiye utã wahñari. Ihcã omope paca bato ijiria utãre coralina wame tiye utã wahñari. Seis paca bato ijiria utãre crisólito wame tiye utã wahñari. Siete paca bato ijiria utãre berilo wame tiye utã wahñari. Ocho paca bato ijiria utãre topacio wame tiye utã wahñari. Nueve paca bato ijiria utãre crisoprasa wame tiye utã wahñari. Diez paca bato ijiria utãre jacinto wame tiye utã wahñari. Once paca bato ijiria utãre amatista wame tiye utã wahña bato tiri.

²¹ Sa ye doce sope pahmari doce perla mehna tiquiro yeri pahmari ijiri. Ti pahmaripe ihcã pje perla pje mehna tiquiro yeri pahmari ijiri. Sa yero ti maca cjã maha uru mehna tiquiro yeri maha ijiri. Ti uru wete marieñe uru ijiri. Sa yero quehnoano aco sitiri maha ijiri ti maha.

²² Ti macapũ Cohãcjũ wũhũre ihñedũ. Mariedari. Ti macapũ ijipihtiorũ mari pũtorore Cohãcjũ tutua yũhdũariquirore, Cordero gũhũre ño peore masa. Sa yero ti maca ijipihtiro Cohãcjũ wũhũ yero saha ijiri. ²³ Sa yero ti macapũ Cohãcjũ tiquiro asi siteye quehnoano buhriori. Cordero gũhũ sihãria yero saha buhriori. Sa ye asũ deco cjãno gũhũre ñami cjãno gũhũre topũ tiquina buhriogũ cahmedari. ²⁴ Sa ye ahri yehparũ ti buhrioye

mehna ijietā ijipihtirop cjẽna. Sa ye ijipihtiye yehpari cjẽna p̄h̄toā ti macap̄ quehnoā ȳhd̄ayere tiquina c̄oyere ne wihietā. ²⁵ Sa ye decore ti maca cjẽ sopecahari p̄ori sopecahari ijietā. Top̄re ne ñami marisi. Sa ye ti sopecaharire ne bihasi. Sa susuducurota. ²⁶ Sa ye ahri yehpari cjẽna quehnoañene tiquina c̄oyere ti macap̄ ne wihietā. ²⁷ Ñañe pehere ti macap̄ ne ne wihisi. B̄e tigũ yeyequina, ñañene yeyequina gũh̄ ti macap̄ ne wahasi. Mehoñequina gũh̄ ne wahasi. Cordero tiquirop ojoari tjup̄ tiquina wame wahñañequina dihita ti macap̄ wahaeta. Ti tju tiquirop ȳhd̄oriquina tiquina wamene tiquirop ojoa oh̄ori tju ijire. Ti tjup̄ tiquina wame wahñañequina sa ijiducueta.

22

¹ Came quehnoari mare catigũ yeri mare ih̄ori ȳh̄re angel. Ti ma quehnoano aco sitiri ma Coh̄c̄jũ, Cordero gũh̄ tiquina dujirop̄ ahtari ma ijiri. ² Sa yero ti maca cjẽ maha deco b̄r̄ari ti ma. Ti ma p̄a peheri d̄h̄ta cahap̄ catigũ yeye cjẽ ducuri. Ti cjẽ as̄ripe d̄ca tiri. Ih̄c̄ c̄h̄mare doce tahari d̄ca tiri. Sa ye ti cjẽ cjẽ p̄ri mehna quehnoano aco tieta ahri yehpa cjẽna. ³ Ti macare ne ñañe buhiri dahreati marisi. Ti macap̄ Coh̄c̄jũ dujirop̄ ijirota. Cordero dujirop̄ gũh̄ ijirota top̄. Sa ye ijipihtiyequina masa top̄ ijiyequina tiquina cahac̄jẽna tiquina poto d̄sepe curi mehna quehe sa, tiquinare ño peoeta. Sa yero top̄ ñañe ne marisi. ⁴ Tiquina Coh̄c̄jũre ih̄ña piti ca dujieta. Sa ye tiquina w̄h̄doā pacap̄ tiquirop̄ wame wahñañequina ijietā. ⁵ Top̄re ñami ne marisi. Sa ye

sihãñe paca gãhure cahmesi topu ijiyequina. Asũ buhriogũ gãhure cahmesi. Mari pũhoro Cohãcjũ buhriorota. Sa ye ti macapũ ijiyequina ape sie cjẽna pũhota ijiducueta.

Jesucristo ahri yehpapũ tiquiro tojoa tato mehenogã dũhsare

⁶ Came angel yũhure ohõ saha nidi:

—Ijipihtiyeh ahri tiquina yahuri ijiorota ijire. Sa ye tiquina nidiro sahata waharota. Mari pũhoro Cohãcjũ tiquiro yere yahu mũhtariquinare masigũ yeriquiro ijire. Tiquiro pehe yojopũre tiquiro yaquiro angelre ohori tiquiro cahacjẽnare masigũ yero taro. Came cjũnogã dũhse wahatire masigũ yero taro tiquiro yaquiro angelre ohori, nidi angel yũhure.

⁷ Jesu pehe ohõ saha nidi:

—Tũhoya mũsa. Mehenogã dũhsare yũhũ tojoa tato. Ahri pũ cjẽ yahuyere yũhdũdũcaeyequina bucueyequina ijietã, nidi Jesu.

⁸ Yũhũ Ñũ ahri ijipihtiyere yũhũ ojoa nedire tũhou. Sa yegũ tire ihñau. Sa yegũ yũhũ tũhori bato, yũhũ ihñari bato yũhure ihñoriquiro angel poto dũsepe curi mehna quehe sami. Tiquirore ño peogũ tũhũ nimi. ⁹ Yũhũ sa yegũ ihñano ohõ saha nidi yũhure:

—Sa yeracãhña. Mũhũ yero saha yũhũ gãhũ Cohãcjũ cahacjũta ijiaja. Mũhũ acaye Cohãcjũ yere yahu mũhtariquina, ijipihtiyequina ahri pũ cjẽ dutiyere yeyequina gãhũ tiquina ijioro saha yũhũ gãhũ Cohãcjũ cahacjũta ijiaja. Sa yegũ Cohãcjũ poto dũsepe curi mehna quehe sa, tiquiro pehere ño peoya, nidi angel yũhure.

10 Sa yero ohõ saha ni yahu nemori yũhũre:

—Ahri pũpũ came dũhse wahatire yahure. Sa wahato mehenogã dũhsare. Sa mehenogã dũhsagũ ahri pũpũ yahurire nũoedacãhña mũhũ.

11 Ti pje yũhũ yahuri pjere ñañequina pehe sa yeducucũnahdo ñañene. Ñabutiayequina gũhũ ña yũhdũaro yeducucũnahdo. Quehnoañequina pehe quehnoano yeducuahro. Sa ye ñañe marieñequina gũhũ ñañe marieñequina sa ijiducuahro ti pjere, nidi angel yũhũre.

12 Ohõ saha nidi Jesu:

—Tũhoya mũsa. Mehenogã dũhsare yũhũ tojoa tato. Mũsare yeequinare yũhũ ohoatire ne cãhtagũ tũhũ niaja. Sa yegũ quehnoañene mũsa yeri wapa mũsare quehnoano yeitja. 13 Yũhũ ijipihtiyere bajumehnedigũ ijiaja. Sa yegũ ijipihtiyere pihtigũ yeacjũ ijiaja.

14 'Ijipihtiyequina wete marieñe suhtire sañañequina tiquina ijiro saha tiquina ñañe yerire cosenohriquina ti macapũ esaeta. Sa ye ti maca cjẽ cjũ catiyere ohoye cjũ dũcare ihyaeta. Sa ye bucueyequina ijietã tiquina, nidi Jesu. 15 Ti macapũ eseyequina pehe ahriquina ijire: Ña yũhdũayequina, masare ujuayequina yero saha yeyequina yayia, wũana tiyequina, masare wejẽñequina, “Cohãcjũ ijire”, tiquina niñe queoyere ño peoyequina, ni meho peyayequina gũhũ ijire ti macapũ eseyequina.

16 Sa yero ohõ saha ni yahu nemori Jesu:

—Yũhũ, Jesu, yaquiro angelre ohou mũsare yeequinare ahri pũ cjẽne yahugũ tũhũ. Pũhtoro Davi

panami iji turiagu ijiaja yuhũ. Yuhũ bohrearia yero saha ijigu ijiaja, ni yahu nemori Jesu.

¹⁷ Espíritu Santo Jesure “Tojoa taya”, nine. Jesu yequina tiquiro omoca dũhteaticoro yero saha ijiyequina gũhũ “Tojoa taya”, nine. Ijipihtiyequina tiquina “Tojoa taya”, nidire tũhoyequina gũhũ “Tojoa taya”, niahdo Jesure.

Aco wũhoyequina acore tutuaro tiquina cahmeno saha Cohãcjũ cahapũ waha duana Jesure tutuaro cahmeña. Tiquiro catigũ yeye aco yero saha ijire. Tiquirore cahmeñequinare uhmũsepũ sa ijiducugũ yerota Cohãcjũ. Tiquina esa tuharo ye dutiro marieno Jesu yedohoro mehna sa ijiducugũ yerota.

¹⁸ Yuhũ Ñu, ijipihina ahri pũ cjẽ Cohãcjũ yere tũhorinare mũsare ohõ saha ni cua pesaro mehna yahutja. Ahri buheye mehna apeye buheye mehna more yahu nemoñequina Cohãcjũre yũhdũdcaye nine. Tiquina sa yũhdũdcagũ ihñano ijipihtiye ahri pũpũ tiquiro buhiri dahreatire tiquiro yahuriro sahata cũnota tiquina gũhũre. Sa yero sata tiquina gũhũre buhiri dahrerota. ¹⁹ Sa ye ahri pũ cjẽ yahuyere yahu dũhayequina Cohãcjũre yũhdũdcayequina ijire. Tiquina sa yũhdũdcagũ ihñano catigũ yeye cjũ dũcare tiquinare ihya dutisi. Sa ye sa ijiducusi tiquina. Sa yero tiquiro ya macapũ quehnoari macapũ waha dutisi. Ti cjũ, ti maca gũhũ ahri pũpũ tiquina yahuripũ ijire.

²⁰ Ijipihtiye ahri pũ cjẽne yahuriquiro ohõ saha nine:

—Sa tjire. Mehenogã dũhsare ahri yehpapũ yuhũ tojoa tato, nine tiquiro.

Sa tjiya. Ʈsã pũhto Jesu, tojoa taya.
²¹ Mari pũhtoro Jesu tiquiro yedohoro mehna
ijipihtina m̄sa quehnoano ijiya.

Cohãcjũ Yere Yahuducuri Tju
New Testament in Piratapuyo (CO:pir:Piratapuyo)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Piratapuyo

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Piratapuyo [pir], Colombia

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Piratapuyo

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
ad83cef1-6eb5-5233-a8f3-356e47bbda0d